

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zdeněk Chalupa

Preventivní činnost Policie ČR při plnění úkolu předcházení
trestné činnosti páchané na seniorech

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Doc. JUDr. Jan Brázda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2012–2015

BACHELOR THESIS

Zdeněk Chalupa

Preventive activities of the Police of the Czech Republic
in performing the tasks of crime prevention against
the senior citizens

Prague 2015

The BachelorThesis Work Supervisor:

Doc. JUDr. Jan Brázda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Zdeněk Chalupa.....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat panu Doc. JUDr. Janu Brázdovi, Ph.D za odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky při zpracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá kriminalitou páchanou na seniorech, ale především preventivní činností Policie České republiky, která jí vyplývá z plnění úkolu předcházení trestné činnosti. V teoretické části vysvětluje pojmy senior, stáří, kriminalita, trestný čin, prevence, prevence kriminality a podrobněji se zabývá trestnou činností páchanou na seniorech i systémem policejní prevence. Praktická část analyzuje výsledky provedeného kvantitativního výzkumu, uskutečněného mezi respondenty vybrané věkové kategorie. Ze zjištěných poznatků provedeného výzkumu je navrženo vhodné preventivní opatření, pomocí něhož mohou senioři, příslušníci cílové skupiny, účinně čelit možnému výskytu trestné činnosti, která je ohrožuje.

Klíčová slova

Kriminalita, oběť, prevence, prevence kriminality, senior, stáří, trestná činnost, trestný čin.

Annotation

Bachelor thesis deals with the crime committed against seniors, but also of preventive activities of the Police of the Czech Republic that it follows from the task of crime prevention. The theoretical part explains the concepts of old age, crime, crime prevention, detailing the crimes committed against senior citizens and police prevention system. The practical part analyzes the results conducted quantitative research conducted among selected respondents ages. From the findings of the research proposals for appropriate preventive measures, whereby seniors, members of the target group, effectively confront the possible occurrence of criminal activity that threatens them.

Key words

Age, crime offense, crime prevention, criminal activity, criminality, prevention, senior, victim.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1 Vymezení základních pojmů	10
1.1 Vynezení pojmů stáří a senior	10
1.2 Trestná činnost	12
1.3 Trestný čin	12
1.4 Kriminalita	13
1.5 Předcházení trestné činnosti	14
1.6 Prevence	15
1.7 Prevence kriminality	15
1.7.1 Sociální prevence kriminality	16
1.7.2 Situační prevence kriminality	17
1.7.3 Prevence viktимnosti	17
2 Systém policejní prevence	20
2.1 Moderní policie v systému prevence	20
2.2 Policie ČR v systému prevence kriminality	21
2.3 Koncepce prevence kriminality Policie ČR	23
2.4 Community policing	24
2.5 Preventivní aktivity zaměřené na seniory	25
2.6 Prevence v teritoriu ÚO Praha venkov-JIH	26
3 Vybrané druhy trestné činnosti páchané na seniorech	29
3.1 Vražda.	30
3.2 Loupež	31
3.3 Podvod	33
3.4 Krádeže.	34
3.5 Vydírání	35
3.6 Ublížení na zdraví.	36
3.7 Domácí násilí	37
3.8 Přehled statistických údajů	38
3.9 Kasuistika	41
PRAKTICKÁ ČÁST	
4 Dotazníkový výzkum	44
4.1 Základní informace k výzkumu	44
4.2 Cíl výzkumu	44

4.3 Metodologie	45
4.4 Charakteristika výzkumného souboru	46
4.5 Výsledky výzkumu	46
4.6 Diskuze k výzkumu	60
5 Navrhované preventivní řešení	63
5.1 Výchozí idea preventivního projektu	63
5.2 Cíle navrhovaného preventivního projektu	63
5.3 Realizace navrhovaného preventivního projektu	64
5.4 Výrobek navrhovaného preventivního projektu	64
ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	68
SEZNAM ZKRATEK	71
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK	72
SEZNAM PŘÍLOH	73

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je *Preventivní činnost Policie ČR při plnění úkolu předcházení trestné činnosti páchané na seniorech*. Uvedené téma jsem si zvolil zejména z důvodu, že se s touto problematikou setkávám v rámci své několikaleté profesní činnosti. Kriminalita je jedním z nejsledovanějších negativních jevů, vyskytujících se v naší společnosti. Se samotným vývojem lidské společnosti vznikají nové druhy tohoto fenoménu, který výrazným způsobem ovlivňuje mezidské vztahy, soužití několika generací, jakož i samotné dodržování zákonných, morálních či etických pravidel přijatých a uznávaných převážnou většinou společnosti.

K nejsledovanějším oblastem zmiňovaného negativního jevu patří trestná činnost, kde se její obětí stávají osoby, které se nemohou nebo nedokáží bez pomoci druhých účinně bránit. Jednou z nejohroženějších skupin jsou osoby staršího věku – senioři. Příslušníci této věkové kategorie, aby dokázali účinně čelit možným kriminálním rizikům a živlům, potřebují mít k dispozici nástroje a prostředky, kterými jsou různorodá preventivní opatření, mezi něž řadíme preventivní projekty a programy. Pokud se s nimi senioři seznámí, dostanou se jim do povědomí a naučí se je vhodně používat, zvýší se jejich šance na odvrácení případně hrozícího nebezpečí.

Kriminalita se stává problémem celospolečenským a preventivním aktivitám se věnuje řada státních institucí i nestátních organizací. Policie České republiky sehrává v oblasti prevence kriminality významnou a nezastupitelnou roli. Zákon bezpečnostnímu sboru ukládá řadu úkolů, mezi něž patří i předcházení trestné činnosti. Preventivní aktivity policejního sboru vycházejí právě z plnění tohoto zákonem uloženého úkolu. Jsou přizpůsobovány jednak druhu a charakteru páchané trestné činnosti, cílovým skupinám, jakož i výsledkům provedených analýz samotné bezpečnostní situace daného teritoria.

Cílem bakalářské práce je představit a vyzvednout jednu z činností českého policejního sboru, kterou naplňuje i své motto: „*Pomáhat a chránit*“. Předcházením trestné činnosti policie plní především obecnou preventivní roli, kterou se nezaměřuje pouze na represivní část své práce, ale věnuje se i osvětové činnosti, která je využívána v rámci cílené prevence, v tomto případě prevenci kriminality zaměřenou na trestnou činnost páchanou na seniorech.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1 VYMEZENÍ POJMŮ STÁŘÍ A SENIOR

Stáří provází řada předsudků a negativních představ. Mezi nejčastější patří ty, které vykreslují starého člověka jako ekonomickou zátěž společnosti nebo jako mrzutého a uzavřeného starce nebo stařenu. Bohužel pod vlivem podobných názorů se vytváří mylný dojem, že jde o lidi, kteří nemají žádný přínos pro společnost. Přitom je pravda někde jinde. Jde o lidi, kteří vzhledem ke svému věku, i přes své životní zkušenosti a dosavadní aktivní život nedokážou kráčet životem samostatně. Zapomíná se právě na jejich získané životní a odborné zkušenosti, že jsou i ve svém pokročilém věku pro společnost přínosem a posouvají jí vpřed. Jsou přínosem jejich rodinám, neboť ve většině případech pomáhají mladším členům rodiny s péčí o jejich děti, finančně je podporují, ale dokážou i přispět potřebnou radou využitelnou právě při výchově dětí nebo v zaměstnání.

V psychologickém lexikonu diplomovaného psychologa a doktora filosofie Wolfganga Schmidbauera u pojmu stáří jsou staří lidé popisováni: „*Staří lidé slouží jako ‚živé kroniky‘ předávání vědění o životních situacích, které každý může získat jen za dvacet či třicet let.*“¹

Stáří (*senium*) – poslední vývojové období, ve kterém se opět mění sociální zařazení člověka, částečně dochází i ke změně projevů osobnostních rysů.² Zjednodušeně se pod pojmem stárnutí zpravidla rozumí souhrn určitých změn ve struktuře a funkcích organismu, které podmiňují jeho zvýšenou zranitelnost, dochází k poklesu schopností a výkonnosti, které kulminují v terminálním stádiu a ve smrti.

Ústředním problémem poslední životní etapy, kdy člověk končí své pracovní aktivity, je vyrovnání se s náhlým a zjevným poklesem vnějších podnětů a očekávání, se ztrátou zájmu sociálního okolí. K tomu se připojují i další pro něho nepříznivé faktory, jako je úplné osamostatnění a s ním často spojené také prostorové vzdálení dětí s jejich rodinami, ztráta dlouholetého blízkého partnera, rostoucí somatická

¹ SCHMIDBAUER, W. *Psychologie. Lexikon základních pojmů*. Praha: Naše vojsko, 1994, s. 150. ISBN 80-206-0459.

² GILLERNOVÁ, I. a J. BURIÁNEK. *Základy psychologie, sociologie*. Praha: Fortuna, 2006, s. 27. ISBN 80-7168-749-9.

omezení (hybnost, zrak, chronická onemocnění) a posléze též intelektová (slabší paměť, horší koncentrace, častější únava atp.).³

Mezinárodní zdravotnická organizace (WHO) stáří rozděluje na období:

- 1) *včasně, rané stáří* (60 až 74 let),
- 2) *pokročilý věk, vlastní stáří* (75 až 89 let),
- 3) *vysoký věk, dlouhověkost* (90 a více let).

Podobné období stárnutí, které používá Mezinárodní zdravotnická organizace, popisuje také Marie Farková. Stárnutí dělí na: *stádium počátečního stárnutí, stádium pokročilého stáří a stádium vrcholného stáří*. K samotným termínům ve svém studijním textu uvádí: „*Stárnutí a stáří vyvolává pozornost a hovoří se o nich zpravidla tehdy, když začíná být aktuální úbytek fyzických sil, který se poznenáhlu zvětšuje. Člověk přestává podávat plný, či požadovaný výkon v procesech tělesné a duševní práce. Příčiny a čas nástupu tohoto stavu jsou individuální a subjektivně velmi diferencovaně prožívané.*“⁴

Pojem **senior** je odvozen z latinského *senex, senis* – starý (druhý stupeň *senior* - starší), s kategorizujícím významem pro osobu v letech, starého člověka nebo příslušníka starší věkové kategorie.

Zdeněk Kalvach z hlediska funkční zdatnosti seniorů a jejich potřeb jim přiřazuje ve víceúrovňové škále určité kategorie. Seniorské dělí na:

- *elitní* – zvládající mimořádnou zátěž, nedostupnou většině mladších lidí, což dokazuje, že i ve vyšším věku může být člověk v dobré fyzické kondici,
- *zdatné* – pravidelně se věnující náročnějším pohybovým aktivitám, udržují si velmi dobrou fyzickou kondici, vyžadují hlavně vytvoření podmínek pro svoje aktivity,
- *nezávislé* – zvládající běžnou denní zátěž, nepotřebují pomoc rodiny, ani specializované služby, ale mají poměrně slabou kondici, jsou bez funkčních rezerv, může se to projevit v zátěžových situacích,
- *křehké* – mající problémy se zvládnutím náročnějších činností běžného života (vaření, uklízení, nakupování, a pod.), častěji u nich hrozí dekompenzace zdravotního a funkčního stavu, obvykle potřebují rodinnou, sousedskou či ošetrovatelskou pomoc,
- *závislé* – mají problém i se základními denními aktivitami (při jídle, hygieně, pohybu a pod.), potřebují průběžnou podporu rodiny nebo ošetrovatelské služby, často

³ REICHEL, J. *Kapitoly systematické sociologie*. I. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, s. 184. ISBN 80-86432-80-7.

⁴ FARKOVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Vydání II. Praha: UJAK, 2008, s. 313. ISBN 978-80-86723-64-8.

vyžadují trvalou institucionalizovanou péči (domov důchodců nebo léčebna pro dlouhodobě nemocné),

- *úplně závislé* – jsou obvykle trvale připoutaní na lůžko, vyžadují trvalou asistenci, ošetřování a péči (osoby s pokročilým syndromem demence a se závažnými poruchami duševních schopností, většina z nich je umístěna v zařízeních s rezidenční péčí.⁵

1.2 TRESTNÁ ČINNOST

Jedním ze synonym pojmu kriminalita se používá pojem **trestná činnost**. Vysvětlení toho, co je trestnou činností, vychází především z trestního zákoníku, kde jsou popsány jednotlivé trestné činy, tedy jednání, která jsou postihována trestněprávní sankcí, kdy vychází z principu legality (*nullum crimen sine lege* - trestné je jen to, co zákon za takové prohlašuje⁶). Společností jsou trestné činy všeobecně považovány jako protispolečensky nebezpečná jednání.

1.3 TRESTNÝ ČIN

Pojmové vymezení trestného činu je uvedeno v ustanoveních § 13, § 14 a § 111 trestního zákoníku (zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník), kde je uvedeno:

„§ 13 Trestný čin

(1) *Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*

(2) *K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*⁷

„§ 14 Přečiny a zločiny

(1) *Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.*

(2) *Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž*

⁵ KALVACH, ZDENĚK et al. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada Publishing; 2004, s. 11. ISBN 80-247-0548-6.

⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Masarykův slovník naučný. Lidová encyklopedi všeobecných vědomostí. Díl VII*. Praha: Československý kompas, 1933, s. 242.

⁷ JELÍNEK, J. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4.vyd. Praha: Leges, 2013, s. 29. ISBN 978-80-87576-69-4.

trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

(3) Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.⁸

„§ 111 K pojmu trestného činu

Trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.⁹

1.4 KRIMINALITA

Kriminalita je sociálně-patologický jev doprovázející lidskou společnost, kdy s jejím vývojem se přirozeně mění i vývojové formy samotné kriminality. Je ovlivňována historickými změnami, ale i politickým klimatem a názory. Definice pojmu kriminality, uváděných v kriminologických učebních textech nebo v odborné literatuře, se ve své podstatě a v obsahovém vyjádření nerozcházejí. V jednoduchém vyjádření kriminalita představuje souhrn rozmanitých trestných činů spáchaných na určitém území, za určité období, určitými pachateli¹⁰, tak jak je uvedeno v zahraničním učebním textu JUDr. Yvetty Turayové, Csc. Ve studijních textech jí autorka Štablová například vysvětluje: „*Kriminalita - souhrn trestných činů spáchaných v určitém časovém období ve sledované oblasti sankcionovaných platným trestným právem.*“¹¹

Kriminalitu však nelze považovat jen za obyčejný součet trestných činů, ale je jejich organickým souhrnem. Součet určuje jen kvantitativní stránku kriminality, kdežto souhrn vyjadřuje i stránku kvalitativní. Od 1. ledna 2004 je v České republice účinný zákon č. 218 ze dne 25. července 2003, o odpovědnosti mádeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), který v § 6 zavedl nový pojem provinění, podle kterého je provinění trestný čin spáchaný mladistvým. To znamená, že i provinění je nutné zahrnout do kriminality. Zákon jej přesně vymezuje:

⁸ JELÍNEK, J. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 32. ISBN 978-80-87576-69-4.

⁹ Tamtéž, s. 166

¹⁰ TURAYOVÁ, Y. a KOLEKTIV. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Bratislava: Vydavatelké oddělení PF UK, 1999, s. 9. ISBN 80-7160-128-4.

¹¹ ŠTABLOVÁ, R. *Kriminologie - studijní texty* [online]. Praha, 2008 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://old.vsrr.cz/kestazeni/predmety/kriminologie.pdf>

„§ 6 Provinění

- 1) *Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění.*
- 2) *Čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, není proviněním, jestliže je spáchán mladistvým a stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost je malý.*
- 3) *Nestanoví-li tento zákon jinak, platí pro posouzení provinění spáchaného mladistvým trestní zákon.*¹²

V souvislosti s tématem kriminality se setkáváme i s dalšími důležitými termíny, které vycházejí z metodiky kriminologie. Jedná se o pojmy:

- příčina kriminality,
- podmínky kriminality,
- kriminogenní faktory.

V kriminologické literatuře Ivany Zoubkové a Marcely Moulisové je termín příčina kriminality vymezen: *„Za příčinu kriminality lze považovat takový jev, který může v konkrétním případě vyvolat záměr, pohnutku, motivaci spáchat trestný čin u úmyslných trestných činů nebo které vyvolají nezodpovědnost u nedbalostních deliktů.*¹³

Za podmínky kriminality lze považovat zejména situace (okolnosti), které usnadňují příčině její působení. Mezi příčinou a podmínkou není vzájemně se vylučující vztah. Existuje mezi nimi plynulý přechod a vzájemně se podmiňující vztah.

Pojem kriminogenní faktor je pojem nejširší. Označujeme jimi obecně rizikové činitele, jako jsou například příčiny, podmínky, záměry, pohnutky, motivace a mnoho dalších, tedy všechny jevy, které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů.

1.5 PŘEDCHÁZENÍ TRESTNÉ ČINNOSTI

Jedním z úkolů, které v rámci demokratického právního systému a své působnosti Policie České republiky plní, je i předcházení trestné činnosti. Zákonem stanovené úkoly jsou uvedeny v ustanovení § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplnění, které zní: *„Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné*

¹² Zákon č. 218 ze dne 25. července, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. 2003, částka 79. Dostupné z: http://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/archiv/sb079-03.pdf

¹³ ZOUBKOVÁ, I. a M. MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Trivis. Praha, 2004, s. 14. ISBN 80-86795-05.

činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.“¹⁴

Zákonem stanovený úkol předcházení trestné činnosti policie plní především aktivní činností v oblasti prevence kriminality, která představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítáním nebo před jejím pokračováním.¹⁵

Předcházení trestné činnosti se koná prostřednictvím opatření prevence kriminality. Jedná se o cílené, plánované, koordinované a komplexní působení na příčiny i podmínky, které trestnou činnost vyvolávají či umožňují, s cílem takovému jednání předcházet.

1.6 PREVENCE

Prevence je jedním z pojmů, jenž je neustále naplňován novým nebo doplňujícím obsahem. Samotný význam slova prevence je ve většině slovníků, učebnicích a odborných textech vysvětlován jako předcházení.

Například v Masarykově slovníku naučném z roku 1932 je vysvětlován: „*Prevence (z lat.), zabránění, překažení (zejm. něčeho škodlivého), v kriminologii předstih, t.j. činnost, snažící se zločinu spíše napřed zabránit, než vykonaný zločin trestati...*“.¹⁶

1.7 PREVENCE KRIMINALITY

Z obsahového významu pojmu prevence vychází i samotný pojem **prevence kriminality**. Její samotná realizace je vždy zajímavá v činnosti těch institucí nebo orgánů, které v rámci své působnosti uplatňují preventivní, ale i represivní přístupy. Z hlediska historického vývoje společnosti se jedná především o tradiční instituci, kterou je policie.¹⁷

¹⁴ Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 2008, částka 91. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vybrane-ceske-pravni-predpisy.aspx>

¹⁵ ZAPLETAL, J. a KOLEKTIV. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání, Praha, 2008, s. 8. ISBN 978-80-7251-270-6.

¹⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Masarykův slovník naučný. Lidová encyklopedi všeobecných vědomostí. Díl V.* Československý kompas, Praha, 1931, s. 974.

¹⁷ ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MV. *Zkušenosti policistů z preventivní práce v České republice*. Praha: Tiskárna MV, 1999, s. 7. ISBN 80-85821-78-8.

V přijaté strategii prevence kriminality pro léta 2012 až 2015 byl Odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky v roce 2011 například slovně vymezen: „*Prevence kriminality zahrnuje veškerá opatření ke snižování rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality. Prosazování práva a trestní sankce jsou v této souvislosti ponechány stranou, navzdory jejich potenciálně preventivním účinkům.*“¹⁸

Cíleně se pokouší eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo se snaží zabránit v jejím pokračování. Prevence kriminality je v současné době chápána jako proces tvorby soustavy a realizace aktivit a opatření, které mají za cíl snížit rozsah a závažnost kriminality.¹⁹

Prevenici kriminality můžeme členit z rozličných hledisek, například podle obsahového hlediska jí můžeme rozdělit na:

1. *sociální prevenci,*
2. *situační prevenci,*
3. *prevenci viktimmnosti.*

1.7.1 SOCIÁLNÍ PREVENCE KRIMINALITY

Sociální prevence kriminality se zaměřuje na sociální faktory kriminality a někdy bývá označována jako prevence „orientovaná na pachatele“. Opatření sociální prevence spadají převážně do sféry sociální politiky, neboť jejím primárním cílem není samotné omezování kriminality, ale sociální faktory kriminality. Sociální prevence vychází z předpokladu, že pokud je sociální prostředí optimální, je zde vysoká pravděpodobnost, že se člověk trestné činnosti nedopustí. Zaměřuje se na zlepšení sociálních podmínek, převážně samotných pachatelů trestné činnosti. Jedná se o oblasti plnění základní funkce rodiny ve společnosti, otázka bydlení, zaměstnanosti, školství a v neposlední řadě i volnočasových aktivit.

¹⁸ MINISTERSTVI VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015*. Praha: Tiskárna MV, 2011, s. 9.

¹⁹ TURAYOVÁ, Y. a KOLEKTÍV. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. PF UK, Bratislava, 1999, s. 127. ISBN 80-7160-128-4.

1.7.2 SITUAČNÍ PREVENCE KRIMINALITY

Doménou policie je *situační prevence kriminality*, jejíž podstatou je docílení určitých změn, aby se pachateli ztížila možnost spáchat trestný čin. Fenomén zločinu chápe jako produkt motivací a příležitostí. Vychází především z toho, že určitý druh trestné činnosti se vyskytuje v určité době, na určitém místě a za určitých podmínek. Čím příznivější jsou z pohledu pachatele podmínky pro spáchání trestné činnosti, tím vyšší pak je pravděpodobnost jejího spáchání.

Podstatné prvky prostředí, které ovlivňují strukturu příležitostí k spáchání trestného činu a jsou relevantní v rozhodování potencionálního pachatele, jsou:

- *existence cílového objektu trestného jednání,*
- *dostupnost tohoto objektu a prostředků spáchání trestného činu,*
- *riziko pachatelova nezdaru a výnos činu.*²⁰

Situační prevence kriminality je směřována na samotný trestný čin, na rozdíl od sociální kriminální prevence, která se zaměřuje na samotného pachatele trestné činnosti. Správným uplatněním vhodně zvolených opatření situační prevence dosáhneme stanoveného cíle, že se pro pachatele podstatně zvyšuje riziko jeho odhalení s následným dopadením. Své největší uplatnění nacházejí v případech řešení problému kriminality majetkového charakteru, především různých typů krádeží, ale dají se i využít a uplatnit za určitých okolností u násilných trestných činů.²¹

1.7.3 PREVENCE VIKTIMNOSTI

Prevence se z viktimologického hlediska svým charakterem v některých případech přibližuje sociální prevenci, v jiných případech spíše prevenci situační. V některých případech se vzájemně sociální prevence s prevencí situační prolínají.

Pojem **viktimologie** je složeno z latinského slova *victima* (oběť) a z řeckého slova *logos* (nauka). Viktimologie je tedy naukou o oběti trestného činu. Její vznik a následný vývoj je datován od padesátých let 20. století, kdy se kriminologie začala systematicky zabývat obětí trestné činnosti. Hlavním cílem *prevence viktimnosti* je, aby se člověk nestal obětí trestného činu. Prevence viktimnosti zahrnuje především

²⁰ ZAPLETAL, J. a KOLEKTIV. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání. Praha: 2008, s. 16. ISBN 978-80-7251-270-6.

²¹ Tamtéž, s. 17.

přípravu lidí, aby si osvojili a následně dokázali použít preventivní opatření, kterými mohou snížit riziko svého ohrožení trestnou činností.

Pojem **viktima**, označující oběť, je klíčovým slovem ve viktimologii. Naše trestní právo neznalo dříve právní kategorii obětí trestného činu, pro kterou se v rámci trestního řízení používal pouze termín poškozený, který se jen s částí překrýval s pojmem obětí trestného činu, používaným především v mezinárodních dokumentech, v kriminologické nebo viktimologické literatuře.

V ustanoveních § 43 až § 49 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) je vymezen pojem poškozeného v trestním řízení, jeho oprávnění, uplatňování nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy či zajišťování nároku poškozeného. Hulinský ve své brožuře vysvětluje kategorii poškozeného: *„Poškozeným je ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda. Za poškozeného se nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem.“*²²

S přijetím zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), byl pojem obětí aplikován i do oblasti trestního práva.

V ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), je pojem oběti vymezen: *„Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.“*²³

Viktimita je souhrn předpokladů, aby se člověk stal obětí trestného činu. Oprávněně se dá předpokládat, že o tom, zda se někdo stane obětí trestné činnosti, nerozhoduje jen jedna jediná vlastnost, ani souhrn vlastností člověka, ale více faktorů, které působí střídavě a zvyšují pravděpodobnost, že se osoba stane obětí trestného činu.

Viktimize je proces přeměny potencionální oběti na oběť skutečnou. Viktimologie zkoumá, jakou roli hraje oběť v genezi trestného činu. Z tohoto hlediska je

²² HULINSKÝ, P. *Trestně právní minimum pro občany*. Praha: 2012, s. 195.

²³ Zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 20, s. 322-352. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2013&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=17>

potřebné zkoumat především vztahy mezi pachatelem a obětí, rovněž i chování oběti před činem, v jeho průběhu a po činu.

Nejznámějším dělením, které je používáno v oblastech prevence kriminality, kriminologie, uvádí například německý kriminolog Günthera Kaisera. Prevenci kriminality člení na prevenci *primární, sekundární a terciální*.²⁴ Kaiserovo dělení využívá i systém prevence.

Primární prevence chce ovlivňovat veřejné mínění, zaměřuje se na celou populaci, tedy všechny občany (dospělé i děti), a působí na ně, aby se nestali pachateli trestné činnosti.

Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci či skupinami osob, u kterých se vyskytují poruchy chování a je zde předpoklad, že se mohou stát pachateli nebo oběťmi trestné činnosti, a především usiluje o včasné rozpoznání příčin kriminogenních situací a snaží se je ovlivňovat.

Cílem **terciální prevence** je péče o kriminálně narušené osoby (mladiství, recidivisté) a spočívá v jejich resocializaci a reintegraci.

²⁴ KAISER, G. *Kriminologie*. Praha: C.H.Beck, 1994, s. 92. ISBN 80-7179-002-8.

2 SYSTÉM POLICEJNÍ PREVENCE

2.1 MODERNÍ POLICIE V SYSTÉMU PREVENCE

Současná úloha moderní policie ve stabilizované demokratické společnosti neustále nabývá na velkém významu. S postupným vývojem společenských vztahů se objevují nově vzniklé formy trestné činnosti vedoucí k represivním reakcím, jejichž negativním projevům a důsledkům se ovšem ani sama policie nedokáže zcela vyhnout.

Na vzniklé situace musí bezprostředně reagovat, sestavovat nové metodiky nebo již vytvořené vhodně upravovat. Pro jejich úspěšné řešení stanovovat nové postupy. Na řešený problém nemůže již nahlížet jen z pohledu represe, ale i z pohledu preventivních opatření.

V zemích s rozlišným státním zřízením a v různém časovém období se styly policejní práce odlišují. Výrazně je ovlivňují stávající politické klima, sociální, ekonomické a kulturní podmínky.²⁵

V demokratických zemích je po policii požadováno, aby prosazovala zákony, předcházela trestné činnosti a veřejným nepokojům. Na základě těchto společenských požadavků musí plnit funkce, za které se všeobecně považuje:

1. *předcházet zločinům a odhalovat je,*
2. *udržovat nebo obnovovat sociální pořádek,*
3. *poskytovat pomoc lidem v případech nouze,*
4. *chránit lidská práva.*

Systém a poslání policejních sborů však neumožňuje provádět rozsáhlá preventivní opatření jen vlastními silami, jelikož by jejich realizací byla na škodu plnění dalších úkolů, například na úseku objasňování. Policie většinou jako jediná disponuje statistikami o spáchaných trestných činech, které umožňují provádět potřebné analýzy jednotlivých kategorií trestných činů, na kterých lze postavit konkrétní preventivní program, a ten následně spojit i s běžným výkonem služby. Preventivní opatření jsou však účinné pouze tehdy, když se podaří sjednotit postup policie s orgány místní samosprávy a státní správy, to vše za podpory veřejnosti.

²⁵ BÍLEK, P., I. DUFKOVÁ I. a J. ZLÁMAL. *Policie a lidská práva*. Praha: THEMIS, 2000, s. 5. ISBN 80-85821-94-X.

2.2 POLICIE ČR V SYSTÉMU PREVENCE KRIMINALITY

V podmínkách našeho současného státního zřízení, které je založeno na demokratických a právních principech společnosti, vykonává policejní činnost Policie České republiky.

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Byl zřízen zákonem České národní rady č. 283 ze dne 21. června 1991. Zmiňovaný zákon tvoří její právní základ a v současné době je vymezena její působnost a postavení v právním demokratickém systému České republiky zákonem č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky.

Je podřízena ministerstvu vnitra a tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, 14 krajských ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Územní obvody krajských ředitelství policie se plně shodují s územními obvody 14 krajů.

Úkolem Policie ČR je pružně reagovat na vývojové trendy v oblasti nápadu kriminality, současně by se však policie měla zabývat i otázkami prevence trestných činů. Pokud se podaří na určitém území snížit stav kriminality a dostat je tak do přijatelných mezí, vznikne pro policii příznivá situace.

K tomu, aby policie mohla úspěšně plnit svůj úkol, jí zákonodárce svěřil celou řadu pravomocí a prostředků, které lze obecně rozdělit na prostředky represivního působení a na prostředky preventivní.

Naše veřejnost bohužel spojuje slovo policie především s represí a jen málo lidí si uvědomuje, jak silným nástrojem v boji s trestnou činností může být erudovaná a systematicky prováděná prevence za předpokladu, že zájem na jejím uplatnění budou mít i samotní občané a další subjekty zejména na místní či okresní úrovni, jako jsou orgány samosprávy nebo občanské iniciativy.²⁶

Stále větší důraz klade česká policie na preventivní přístup k řešení problémů kriminality a dalších souvisejících patologických jevů, které se vyskytují v současné společnosti. Preventivní činnosti a aktivity jsou vytvářeny na základě výsledků provedených analýz statistických údajů o kriminalitě a postupně se stávají součástí každodenního výkonu služby uniformovaných i neuniformovaných policistů. Dalším významným zdrojem pro tvorbu preventivních koncepcí jsou faktické poznatky, získané z výkonu policejní služby nejen na celostátní, ale i regionální úrovni. Při jejich realizaci úzce spolupracují převážně s orgány státní správy a samosprávy. V některých

²⁶ ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MV ČR. *Zkušenosti policistů z preventivní práce v České republice*. Praha: Tiskárna MV, 1997, s. 7. ISBN 80-85821-47-8.

případech je preventivní aktivita podporována a realizována za účasti dalších partnerů například z řad nestátních institucí, neziskových organizací či komerčních subjektů. Partnerská spolupráce v oblasti preventivních záměrů je vytvářena na principech a zásadách community policing. Spolupráce Policie České republiky s ostatními subjekty v rámci preventivních aktivit je uvedena v § 17 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Při zpracování projektů a programů v oblasti sociální a situační prevence Policie České republiky svým partnerům poskytuje nezbytnou odbornou pomoc a podílí se na jejich uskutečňování. K prevenci kriminality přistupuje se zásadou, že pokud se preventivní policejní činnost vykonává správně a důsledně, stává se velmi účinným prostředkem v procesu, kde se člověk stává obětí trestného činu.

V současné době je činnost v oblasti prevence kriminality svěřena do působnosti specializovaných pracovišť, která byla postupně vytvářena na základě interních předpisů již v období druhé poloviny devadesátých let minulého století, a to na různých úrovních (okresní, městská a krajská ředitelství P ČR, včetně útvarů s celorepublikovou působností a policejního prezidia). Názvy pracovišť nebyly na krajské ani celorepublikové úrovni jednotné, používaly se názvy *preventivně informační skupiny, preventivně informační oddělení, preventivně informační odbory, oddělení tisku a prevence, oddělení PR a prevence*. Od poloviny roku 2014 dochází postupně i k názvovému sjednocování těchto pracovišť, především na úrovni krajských, městských policejních ředitelství a policejního prezidia, a to na **oddělení tisku a prevence** (dále OTP). Z názvů, používaných jak před, tak i po názvové změně preventivních pracovišť policie, vyplývá, že problematika prevence kriminality je sloučena s problematikou mediální prezentace policie a public relations. Propojení obou problematik vycházelo z dob vzniku původních preventivně-informačních pracovišť, jejichž konstituování bylo vedeno myšlenkou integrovat policejní sbor do preventivních aktivit měst a poskytovat informace pro plánování preventivních opatření. V důsledku neutěšené personální situace, je stěžejní činností současných *oddělení tisku a prevence*, převážně komunikace se sdělovacími prostředky a preventivní činnost se spíše mnohdy soustředí na práci s dětmi a mládeží, případně na jednorázové prezentační akce.

Pracoviště OTP pro jednotlivé územní odbory v rámci krajských ředitelství jsou převážně personálně zajištěna jedním policejním specialistou, který je tiskovým mluvčím a preventistou současně. V souvislosti s kumulováním těchto dvou významných funkcí, pak policejní preventisté nemohou být v každodenním běžném

kontaktu s občany, neboť převážnou část své pracovní činnosti věnují poskytováním informací, zpracováním tiskových zpráv nebo prohlášení a většinu času stráví s novináři. Pracoviště tedy spíše slouží jako tiskový servis Policie České republiky.

Jedním ze současně stanovených strategických cílů pro zkvalitnění preventivní činnosti policie v následujícím období, je potřeba především současný personální stav na pracovištích OTP řešit personálním opatřením, systemizačně oddělit práci tiskových mluvčích od preventivní činnosti. Ve vytvořeném konstrukčním dokumentu pro potřeby policejní prevence (*Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014-2016*) je snaha tento strategický cíl řešit i v následujícím období.

2.3 KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY POLICIE ČR

Z usnesení vlády České republiky ze dne 15. prosince 2011 č. 925 ke *Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015* vyplynul pro ministra vnitra termínovaný úkol, kterým mu bylo uloženo v termínu do 30. června 2012 zajistit zpracování koncepcí prevence kriminality samotného resortu Ministerstva vnitra ČR (dále jen „ministerstva vnitra“) a Policie České republiky (dále jen „policie“) na léta 2013 až 2015. Termín pro zpracování společného koncepčního materiálu byl opakovaně odložen, a to i z důvodu, že jednání vedená mezi ministerstvem vnitra a policií, nedospěla ke shodě o konečné podobě společné koncepce v oblasti prevence kriminality.

V důsledku absence společného koncepčního dokumentu policie vytvořila vlastní strategický materiál, kterým je *Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014-2016* (dále jen „*Koncepce*“), která je závazným dokumentem pro celou policii. Smyslem tohoto vnitřního dokumentu policie je stanovit jasné a prakticky realizovatelné priority v oblasti prevence kriminality do roku 2016 a konsolidovat organizační i finanční zajištění této problematiky uvnitř policejní organizace.

Koncepce vychází z několika formálních a ideových východisek. Mezi její základní východiska patří:

- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky;
- zákon. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním;
- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích;
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015.

Je provázána s dalšími zákony, interními předpisy nebo strategickými dokumenty vnitroresortních i mimoresortních, které se vztahují na preventivní činnost policie. „Koncepce je vedena ideou, že prevence kriminality zahrnuje veškerá opatření ke snížení rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality; prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality. Prevence pojímá prevenci kriminality jako princip, který prostupuje všemi hlavními oblastmi policejní práce, přičemž preventivní dopady má mnoho policejních aktivit, které formálně a v každodenní praxi jako prevence nyní ještě chápány nejsou.“²⁷

2.4 COMMUNITY POLICING

V období posledních let se v praxi Policie České republiky střídavě objevuje nebo mizí pojem community policing, aniž by s ním mizel i jeho nadčasový a srozumitelný obsah, přijatelný pro každého policistu ve službě. Policisté v západní Evropě pojem využívají jako zastřešující pro řadu různých postupů, zohledňujících komunikaci s komunikací s občany. Čeští policisté tento výraz neužívají, to co představuje, obvykle nazývají jinak. „Community policing může znamenat komunitní přístup k policejní práci, policejní práci orientovanou na službu veřejnosti, anebo společenskou policejní činnost. Zatímco předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování, předmětem zájmu community policing jsou následky, které kriminalita způsobuje, vzniklé škody a potenciální hrozby.“²⁸

Pro pojem není stanovena jednotná definice, nemá jednotný obsah a každý si pod ním může představit něco jiného. Community policing je spíše filosofický názor, než taktika nebo určitý přístup, který pracuje s určitým teoreticky odůvodněným názorem na své okolí a postavení policisty v něm. Koncepce je vytvářena ve variantách, přizpůsobených konkrétní lokalitě.

Lokální varianty jsou spojeny a vycházejí mimo jiné ze základních východisek:

- 1) Policejní práce orientovaná na službu veřejnosti nenahrazuje standardní práci policie na základních útvarech, ale doplňuje ji a významně usnadňuje.

²⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 – 2016*. Praha: 2014, s. 4-5.

²⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Community policing*. [online]. © 2014 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx>

- 2) Policisté jsou k proaktivní činnosti motivováni částečným přenesením zodpovědnosti za bezpečnostní situaci v „jejich“ lokalitě, s čímž souvisí i relevantní část rozhodovacích pravomocí.
- 3) Preventivní aktivity jsou stejnoměrně delegovány na každého policistu v rámci jeho běžných služebních povinností.
- 4) V lokalitě působí dlouhodobě stejní policisté, aby měli dostatek času získat dobrou místní znalost a aby občané mohli dobře poznat „svého policistu“.²⁹

Zjednodušeně se dá říci, že se jedná o soubor přístupů, kterými dokáže policie identifikovat a pojmenovat škálu problémů, dotýkajících se veřejného pořádku i bezpečnosti. Policie po identifikaci jevů navrhuje možnosti řešení a vhodná opatření, vedoucí k jejich předcházení. Navrhuje nejen vlastní, ale i taková, na kterých se může podílet široká veřejnost. Ze vzájemné komunikace mezi policií a veřejností vychází řada aktivit, zaměřených na odstraňování příčin a samotných problémů. Na základě navržených opatření ze strany policie, která především vychází z jejich zkušeností a znalostí, se zamezuje vzniku samotné kriminality. Policie svým proaktivním chováním plní jeden ze základních úkolů, stanovených jí zákonem, předcházení trestné činnosti.

2.5 PREVENTIVNÍ AKTIVITY ZAMĚŘENÉ NA SENIORY

Odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra byla pro rok 2007 připravena informační kampaň pro cílovou skupinu seniorů s názvem (Ne)bezpečný věk, jejímž cílem je zvyšování informovanosti obyvatelstva seniorského věku o možnostech vhodné a účinné ochrany sebe, svého zdraví i majetku před násilníky, zloději a podvodníky.

Vznik kampaně byl podmíněn především z provedených analýz statistických výstupů, které vytvářely přehled o celkovém stavu kriminality na území české republiky. Zjištěné poznatky z vyhodnocených přehledů ukazovaly na tu skutečnost, že došlo k výraznému nárůstu trestné činnosti, kde se jejími oběťmi stávají právě osoby staršího věku – senioři.

Informační kampaň se pak stala základem pro vznik řady preventivních programů nebo projektů, jejichž cílovou skupinou jsou starší lidé, ale například i osoby se zdravotním handicapem. Jedním z preventivních programů, které byly vytvořeny v rámci Policie České republiky, je i pilotní projekt z roku 2008 s názvem *Senioři sobě*.

²⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Community policing*. [online]. © 2014 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx>

Jeho autorem je preventivní pracoviště jihomoravského krajského policejního ředitelství.

Projekt vznikl právě z důvodu, že se v letech 2007 a 2008 výrazně zvýšil celkový počet případů okradených seniorů, a to nejen v regionu Jihomoravského kraje, ale i v jiných lokalitách v České republice. Jedná se o nový projekt, který nebyl do současné doby nikde v České republice policií, ani jinou státní institucí nebo nestátním subjektem realizován, a pomocí něhož dojde k posílení povědomí o prevenci kriminality u cílové skupiny obyvatel. Je postaven především na aktivní spolupráci seniorů a dalších aktivních občanů s představiteli obcí, měst a Policíí České republiky. Vybraní senioři prochází speciálním policejním proškolením na „kurýra prevence“, kdy po jeho úspěšném absolvování jsou schopni oslovit a komunikovat ve svém okolí se svými známými nebo sousedy z okruhu osob seniorského věku. Při této jejich osvětové činnosti využívají preventivně informačních materiály a ostatním seniorům vysvětlují nebezpečí, se kterými se mohou setkat a jak se jim účinně bránit, nebo snížit jejich riziko.

Do pilotního projektu se zapojila všechna krajská ředitelství Policie České republiky, která jej v rámci preventivní činnosti využívají. Výhoda samotného projektu spočívá především v tom, že jej lze přizpůsobit na podmínky lokality, kde se bude využívat.

2.6 PREVENCE V TERITORIU ÚO PRAHA VENKOV-JIH

Oblast prevence kriminality, jakož i ostatní preventivní aktivity je v teritoriu územního odboru Praha venkov-JIH v současné době svěřena do působnosti specializovaného pracoviště středočeského krajského ředitelství policie - *oddělení tisku a prevence* (OTP). Název tohoto policejního útvaru naznačuje, že stejně tak, jako i na řadě jiných územních odborech v rámci celé republiky, se pracoviště zabývá nejen problematikou prevence, ale i problematikou mediální prezentace a public relations.

Provoz pracoviště je personálně zajištěno jedním policejním specialistou, který zastává pozici tiskového mluvčí, ale i preventisty. Tento stav je ovlivněn současnou personální situací krajského policejního ředitelství. Policejní preventista se tak převážně věnuje poskytování informací zástupcům sdělovacích prostředků a preventivní činnost se tak stává až jeho druhořadou činností.

Pracovník oddělení tisku a prevence se věnuje těm oblastem policejní prevence, které jsou v působnosti jednotlivých útvarů územního odboru. Zmiňovaná nepříznivá personální situace však ovlivňuje kvantitu preventivních aktivit, kdy některé oblasti prevence jsou delegovány na jiné útvary v rámci struktury územního odboru. Velký podíl prevence v oblasti dopravy a bezpečnosti silničního provozu je prováděna policisty, služebně zařazených na *dopravním inspektorátu*. Menší preventivní akce, jako jsou setkání s dětmi v mateřských a základních školách, zajišťují policisté z místně příslušných základních útvarů – *obvodních oddělení*. V obou případech se určitým způsobem jedná spíše o prezentaci jednotlivých služeb policie, při které jsou předávány základní preventivní rady, návody a doporučení, zaměřené na problematiku, kterou se zástupci prezentujících útvarů zabývají.

Jedním z témat prevence kriminality, kterým se zabývá OTP je oblast trestné činnosti páchané na seniorech. V rámci preventivních aktivit jsou pořádány semináře a společná setkání občanů seniorské věkové kategorie se zástupcem Policie ČR - policejním preventistou. Na seminářích jsou využívány materiály z preventivní kampaně (NE)BEZPEČNÝ VĚK. Jedná se o kampaň Ministerstva vnitra České republiky z roku 2007, zaměřenou na věkovou kategorii seniorů. Kampaň byla vytvořena na základě získaných poznatků ze statistických přehledů o stavu kriminality, kdy došlo v určitém období k nárůstu trestné činnosti páchané na seniorech.

Obrázek 1: DVD filmy pro seniory

Zdroj³⁰

³⁰ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: ODDĚLENÍ TISKU A PREVENCE PRAHA VENKOV-JIH. *DVD filmy pro seniory*. Praha: archiv a vlastní zpracování pracovištěm OTP, 2015.

Součástí seminářů je rovněž projekce filmů s preventivním obsahem, které byly vytvořené v rámci uvedené kampaně pod tituly *Žít a nechat žít, (Ne)bezpečný věk*. Pro účely prevence je využíván na základě uděleného souhlasu autorů i varovný dokumentární film *Šmejdi* (2013), který se věnuje problematice neetického, s částí i násilného jednání prodejců a zástupců obchodních společností na předváděcích akcích pro seniory (viz Obrázek 1).

V rámci aktivit prevence kriminality, cíleně zaměřené na osoby staršího věku, se podařilo několik aktivních seniorů zapojit do preventivního projektu *Senioři sobě*, vytvořeného preventivně informačním odborem jihomoravského krajského ředitelství Policie České republiky.

Preventivní činnost v teritoriu územního odboru, která se zaměřuje na oblast trestné činnosti páchané na seniorech, je prováděna především formou osvěty (přednášky, semináře či setkání s příslušníky cílové skupiny), jakož i distribucí různých preventivně informačních materiálů (letáky, brožury, samolepky, atd.) mezi veřejnost seniorské věkové kategorie.

Velmi významnou a důležitou aktivitu z oblasti policejní prevence představuje spolupráce se zástupci médií, ať už na regionální nebo celorepublikové úrovni, kde jsou zveřejňovány kriminální případy, ve kterých jako oběti trestné činnosti vystupují bezbranní lidé (např. senioři). Jedná se o natáčené televizní a rozhlasové reportáže, příspěvky v podobě článků do tištěných periodik, případně umístěných na webových stránkách Policie České republiky, obecních a městských úřadů, internetových zpravodajských portálů či institucí a organizací, zabývajících se problematikou seniorů.

3 VYBRANÉ DRUHY TRESTNÉ ČINNOSTI PÁCHANÉ NA SENIORECH

Pachatelé trestných činů si za cíl svých útoků nejčastěji vybírají osoby, které se nedokážou, nemohou nebo neumějí dostatečným a účinným způsobem bránit. Mezi takové osoby, které nedokážou úspěšně čelit nebezpečnému fenoménu, jakým je právě trestná činnost, jsou senioři.

Jedná se převážně o důvěřivé starší lidi, žijící osamoceně, izolovaně od ostatních členů společnosti. Příčinou samotářství starého člověka je snížená sebedůvěra, nerozhodnost, úzkostnost a citové strádání. Ve většině případech je jejich nepříznivá životní situace komplikována i případným zdravotním handicapem, který je přirozeně častým jevem dotčené věkové kategorie. Na základě zmiňovaných faktů se pak senioři stávají jednou ze skupin, které nejvíce ohrožuje trestná činnost.

Trestné činnosti je všeobecně ze strany policie věnována zvýšená pozornost. Samotné objasňování případů trestné činnosti páchané na seniorech je pro policisty velmi složité a náročné.

Vlivem vyskytujících se zdravotních potíží je policejní vyšetřování většinou komplikováno ztíženou komunikací v důsledku nedoslýchavosti i kvalitou mluveného projevu. Z kriminologického hlediska je u starších lidí, především u osob vyššího věku, podstatným faktorem snížená úroveň funkce paměti. Při poruše paměti dochází k situacím, že senior není schopen podat hodnověrnou výpověď, vybavit si případnou podobu pachatele, jakož i další důležité informace s podrobnostmi souvisejících s vyšetřovanou událostí spáchaného bezpráví.

V případech, kde se oběťmi stávají bezmocní lidé, tedy i senioři, se stávají mediálně zajímavými kauzami. Prostřednictvím médií se dostávají do povědomí obyvatelstva. Široká veřejnost na základě uveřejněných faktů poskytuje policejním vyšetřovatelům informace, které mohou přispět k objasňování případů této trestné činnosti.

Skupina osob věkové kategorie seniorů je ohrožena trestnou činností majetkového i násilného charakteru. *Krádež, loupež, podvod, vydírání a úmyslné ublížení na zdraví* jsou nejčastějšími trestnými činy páchanými na seniorech. Starší lidé se bohužel stávají v ojedinělých případech i oběťmi násilných závažných činů, jakým je *vražda* nebo *týrání osoby žijící ve společném bydlí*. Smutným faktem je, že senioři musí čelit v těchto případech násilnému jednání, jehož pachateli bývají ve většině případech samotní členové jejich rodin.

Z hlediska statistických policejních přehledů trestné činnosti páchané na seniorech, je celkový počet případů násilné kriminality výrazně nižší, v porovnání s případy trestných činů majetkového charakteru.

Pro pachatele trestné činnosti páchané na seniorech, především s majetkovým podtextem (krádež, loupež a podvod), je i charakteristicky shodný způsob provedení – *modus operandi*. Pachatelé využívají různých legend, lstí a záminek, kterými se snaží navázat kontakt se svou obětí, získat si její důvěru a lokalizovat místo uložení finančních prostředků nebo cenných věcí. Při jednání s obětí se snaží využít chvilkové nepozornosti a následně zcizují peníze a cennosti. Na území České republiky se této kriminality dopouštějí zejména organizované skupiny z řad rodinných klanů, ale i jednotlivci, kteří nemají na tyto kriminální skupiny žádné vazby.

Pod pojmem *legenda* si můžeme představit určitý způsob improvizace, přesvědčivé chování a jednání, kterými pachatel oslovuje předem vytypovanou oběť. Mnohdy se jedná až o herecký výstup. Pachatelé pomocí legend své oběti kontaktují nejen v místě jejich bydliště, ale i na veřejnosti. V rámci kriminalistické praxe se policejním specialistům podařilo sestavit přes dvacet kategorií nejčastěji používaných legend. Jejich skutečný počet se nedá přesně stanovit, neboť pachatelé se neustále v tomto zdokonalují. Dobře a snadno improvizují, umí schopně zareagovat na danou situaci při kontaktu s obětí a často kategorie legend různě kombinují.³¹

Policie předpokládá, že u tohoto druhu kriminality se vyskytuje velký podíl latence. Senioři, kteří se stali jejími oběťmi, to policii s určitých osobních důvodů ani neoznámí. Negativním způsobem se tyto delikty projevují nejen na psychickém, ale i na celkovém zdravotním stavu poškozených.

3.1 VRAŽDA

Lidskou společností je vražda považována za jeden z nejzávažnějších trestných činů, směřujících proti životu a zdraví, a který spočívá v tom, že pachatel jinou osobu usmrtí. Společnost si uvědomuje, že lidský život je nenahraditelný. Prostřednictvím zákona v oblasti trestního práva hrozí pachateli tohoto trestného činu těmi nejvyššími sankcemi. *„Každá spáchaná vražda vyvolává značné znepokojení veřejnosti, narušuje klidný život a pocit občanského bezpečí v širším okolí a vzbuzuje značný zájem o to,*

³¹ KÚ PRAHA POLICIE ČR. *Kriminalistický sborník 3/2012*. Praha: Tiskárna MV, 2012, s. 29.

*jaká opatření zaujmou odpovědné státní orgány k ochraně společnosti.*³² Vraždy mohou být páčány z různých motivů nebo bez motivů. Nejčastěji jsou spáchány ze msty, získáním peněžních prostředků nebo jiných cenných věcí. Některé vraždy mají zakrýt jinou trestnou činnost, například delikty se sexuálním podtextem.

Důležitou roli při vyšetřování těchto násilných činů sehrávají kromě policejních vyšetřovatelů i soudní lékaři. Provádějí jeden z nejdůležitějších úkonů v rámci trestního řízení, a to samotnou soudní pitvu s prohlídkou těla oběti. Výsledek jejich odborného zkoumání a vypracovaného znaleckého posudku je důležitý a rozhodující pro následné objasnění těchto zločinů. Z hlediska soudně-lékařské praxe jsou nejčastějšími příčinami smrti u zavražděných osob poranění důležitých orgánů při bodných, tupých a střelných zraněních, případně udušení.³³

Starší lidé, v důsledku své neopatrnosti a důvěřivosti, se stávají rovněž oběťmi i této nejzávažnější kriminality. Policie si tuto skutečnost uvědomuje a případům vražd věnuje maximální pozornost. Od prvopočátku při jejich dokumentování a vyšetřování postupuje s profesionální odpovědností.

3.2 LOUPEŽ

Násilnou kriminalitou jsou ohroženy také starší osoby, jejichž možnost obrany je snížena z důvodu jejich fyzického a zdravotního stavu, ale i nedostatečným zajištěním svých domovů. Do kategorie násilné trestné činnosti, nejčastěji páchané na seniorech, patří loupežná přepadení. Tato protispolečenská jednání jsou v oblasti trestního práva definována jako trestný čin (zločin) loupež. V ustanovení § 173 odstavce 1 až 5 trestního zákoníku je uvedena samotná skutková podstata trestného činu loupež a jaké sankce lze uložit pachateli za její spáchání.

Petr Hulínský jí ve své publikaci z roku 2012 vysvětluje: *„Jedním ze závažných trestných činů proti svobodě je **loupež** podle § 173 tr. zákona. Jednání pachatele spočívá v tom, že proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Za použití násilí je čin vykonán, jestliže bylo použito fyzické síly k překonání nebo omezení kladeného nebo očekávaného odporu jiné*

³² STRAUS, J. a KOLEKTIV. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 84. ISBN 978-80-7380-124-3.

³³ KVAPILOVÁ, H. a M. DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 36. ISBN 978-80-7380-059-8.

osoby.“³⁴ Hulínský vychází z jejího přesného slovního vymezení v trestním zákoníku, které zní: „§ 173 Loupež

(1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo

d) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.“³⁵

Loupežná přepadení patří mezi nejtypičtější kriminální útoky hrozící zejména v místech, kde je předpoklad výskytu peněz nebo jiné cenné věci (šperky, numismatické a filatelistické sbírky, starožitnosti - obrazy, porcelán, atd.).

Senioři mají často ve svých bytech nebo rodinných domech uloženy své celoživotní úspory, různé cenné předměty či umělecká díla. Jedná se o rodinné sbírky, šperky, které se předávají z generace na generaci a jsou vysoké hodnoty. Většina starších lidí má nedostatečně zajištěné obydlí, s absencí jakýchkoliv bezpečnostních systémů a zařízení.

Tento druh ohrožení je z hlediska závažnosti následků obtížně srovnatelný s jinými majetkovými riziky, protože zahrnuje prvek násilí, přímého agresivního chování – útoku nebo pohrůžky bezprostředního násilí. Uvedená okolnost podstatně zvyšuje společenskou nebezpečnost této trestné činnosti a je proto v obecném zájmu, tomuto negativnímu jevu předcházet. Z kriminallistického hlediska se loupež řadí do kategorie deliktů, při kterém dochází k bezprostřednímu kontaktu oběti s útočníkem.³⁶

Ochota veřejnosti spolupracovat s policií při odhalování a vyšetřování loupežných přepadení spáchaných na seniorech je na vysoké úrovni. Veřejnost je vnímá jako mimořádně odsouzeníhodné delikty. Dobré výsledky přinesly výzvy uveřejněné v hromadně sdělovacích prostředcích (tisk, rozhlas, televize a internet).

³⁴ HULINSKÝ, P. *Trestně právní minimum pro občany*. Praha, 2012, s. 83-84.

³⁵ NOVOTNÝ, F. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010, s. 304 -305. ISBN 978-80-7317-084-4.

³⁶ CHMELÍK, J. a KOLEKTIV. *Rukověť kriminalisty*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, s. 256. ISBN 80-86898-36-9.

Na základě zveřejněných pátracích relací policisté od občanů získali v mnoha případech loupežných předpadení nové informace směřující k objasnění skutku, s následným vypátráním a usvědčením pachatele.³⁷

3.3 PODVOD

Podvod je jedním z druhů trestných činů, patřících do kategorie trestné činnosti majetkového charakteru, ohrožující seniory. Podvody jsou považovány za vysoce nebezpečnou formu kriminality, především pro svoji kvalifikovanost, a jsou z kriminalistického hlediska velkým rizikem zejména pro starší lidi. Jejich charakteristickým rysem je vyvolání anebo využití omylu jiné osoby nebo též zamlčení podstatné skutečnosti.

V trestním zákoníku z roku 2009 je podvodné protispolečenské jednání v § 209 právně definováno: „*Kdo sebe nebo jiného obohatím tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude...*“³⁸.

Podstatou podvodu je tedy především listivé jednání pachatele, který poškozeného uvádí v omyl nebo využívá omylu poškozeného. V kriminalistické příručce z roku 1960 je podvod vymezen: „*Podvodu se dopustí ten, kdo úmyslně poškodí jiného na majetku nebo právech tím, že ho nebo někoho jiného uvede do omylu, nebo využije omylu jeho nebo někoho jiného.*“³⁹

Z kriminalistického hlediska mají podvody proti jiným trestným činům jednu zvláštnost. Pachatelé ve většině případech přicházejí do přímého styku se svou obětí, což je pro podvodníky značně nebezpečné. Proto se snaží na místě zanechat co nejméně stop v podobě daktyloskopických otisků nebo různých písemností. Při následném vyšetřování musí policisté získat od poškozených co nejvíce poznatků, které poškozený získal při styku a jednání s podvodníkem. Pokud se obětí podvodu stane starší osoba, je to pro policisty velmi náročné, s ohledem k jejich zdravotním a psychickým indispozicím, zmiňovaných v předcházející kapitole. Pachatelé mají povědomí o těchto problémech, počítají s nimi. Proto si za oběti svých listivých a podvodných jednání vybírají právě seniory.

³⁷ STRAUS, J. a KOLEKTIV. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 82. ISBN 978-80-7380-124-3.

³⁸ NOVOTNÝ, F. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010, s. 400. ISBN 978-80-7317-084-4.

³⁹ KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV HSVB. *Kriminalistická příručka*. Svazek 1. Praha: Naše vojsko, 1960, s. 103.

3.4 KRÁDEŽE

Mezi nejvíce rozšířené trestné činy, které ohrožují seniory, se řadí krádeže, které patří do skupiny majetkových trestných činů, pro něž je charakteristický společný znak přisvojení si cizí věci a nakládat s ní jako z vlastní. Jejich pachatelé se stále snaží nalézt nové způsoby a prostředky, jak se mohou zmocnit cizí věci a jak překonat překážky a různá zabezpečovací zařízení. Způsoby spáchání této majetkové kriminality jsou různorodé. Skutková podstata trestného činu je uvedena v ustanovení § 205 trestního zákoníku.

Jiří Straus v *Kriminalistické metodice* (2008) samotnou krádež definuje: „Krádeží rozumíme přisvojení si cizí věci pachatelem tím, že se jí zmocní a způsobí tak škodu nikoli nepatrnou, čin spáchá vloupáním, bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí, čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě.“⁴⁰ Jeho definice vychází ze znění ustanovení § 247, dříve platného trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb.).

Se Strausovým vymezením se shoduje i Josef Hulínský, který je rozšiřuje o další slova: „... nebo čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob.“⁴¹ Hulínského slovní vymezení krádeže již vychází z ustanovení § 205 zákona č. 40/2009 Sb., současně platného a účinného trestního zákoníku.

Krádeže se z kriminalistického hlediska dělí na skupiny a podskupiny, a to podle určitého kritéria, kterými jsou například *způsob páčání* a *objektu zaměření*. Uváděná kritéria rozdělení krádeží zmiňuje i Straus v *Kriminalistické metodice*, kde je dělí na:

- **krádeže vloupáním do:** bytů, rodinných domků, rekreačních chat a dalších objektů;
- **krádeže kapesní;**
- **krádeže prosté** (zcizované věci jsou zpravidla volně přístupné);
- **krádeže motorových vozidel;**
- **krádeže v bytech;**
- **krádeže v obchodech atd.**⁴²

⁴⁰ STRAUS, J. a KOLEKTIV. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 22. ISBN 978-80-7380-124-3.

⁴¹ HULÍNSKÝ, P. *Trestně právní minimum pro občany*. Praha: 2012, s. 111.

⁴² STRAUS, J. a KOLEKTIV. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 22. ISBN 978-80-7380-124-3.

Straus uvádí i další kritéria pro rozdělení krádeží, kterými jsou: *vztah pachatele k objektu, ve kterém je krádež páchána* (krádeže páchané vnitřními pachateli, krádeže páchané vnějšími pachateli, krádeže páchané ve spolupachatelství tzv. vnitřního s vnějším pachatelem), *stupeň kvalifikovanosti krádeže* (jednoduché a složité), *fakt použití nástroje* (páchané s nástrojem a bez nástroje), *fakt existence přípravných jednání* (páchané po přípravě a bez přípravy).⁴³

Mezi nejčastější majetkové trestné činy z kategorie krádeží páchaných na seniorech patří: a) kapesní krádeže, b) krádeže vloupáním do bytů, rodinných domků, sklepů, rekreačních chat, c) krádeže vloupáním do motorových vozidel a d) krádeže samotných motorových vozidel.

3.5 VYDÍRÁNÍ

Trestný čin *vydírání* z kriminalistického hlediska patří do kategorie násilné trestné činnosti a řadíme jej do skupiny trestných činů proti svobodě, životu a zdraví. Skutková podstata vydírání je vymezena v ustanovení § 175 trestního zákoníku. Pachatel se tohoto závažného kriminálního jednání dopustí, když „... *jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl...*“⁴⁴, přičemž **pohrůzkou násilí** se rozumí nejen pohrůzka bezprostředního násilí, ale i pohrůzka násilím, které bude například vykonáno s časovým odstupem, tedy později. Násilí nemusí být namířeno nejen na napadeného, může směřovat vůči jiným, například osobám blízkým. Může se jednat i o násilí proti majetku či věci. Osoba, proti které má násilí směřovat nebo proti níž je pohrůzka namířena, nemusí být při učinění pohrůzky přítomna. Násilí, kterým pachatel vyhrožuje, musí mít především povahu těžké újmy.⁴⁵

Pohrůzka jiné těžké újmy spočívá například v pohrůzce vážné újmy na cti, dobré pověsti, zahájení trestního stíhání v důsledku oznámení trestného činu, kterým pachatel poškozenému hrozí, a tím jej nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl.

⁴³ STRAUS, J. a KOLEKTIV. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 23-24. ISBN 978-80-7380-124-3.

⁴⁴ NOVOTNÝ, F. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010, s. 245. ISBN 978-80-7317-084-4.

⁴⁵ HULINSKÝ, P. *Trestně právní minimum pro občany*. Praha: 2012, s. 87-88.

Za **trpění**, k němuž vydírání směřuje, lze považovat například strpění pohlavního zneužití, donucení muže k souloži, odnětí vlastní věci, kterou pachatel napadenému svěřil.⁴⁶

3.6 UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ

Při páčání trestné činnosti násilného charakteru, které se dopouštějí pachatelé na seniorech, dochází velmi často k přímému kontaktu pachatele se samotnou obětí. Fyzický útok ze strany agresora vůči starší osobě pak s sebou přináší i nepříjemný následek, kterým jsou způsobena poranění různého rozsahu. Podle stupně poškození zdraví a za jakých okolností byla způsobena, se stanovuje i jejich právní kvalifikace podle trestního práva. Jednou z důležitých okolností pro jejich právní posouzení je, zda poškození zdraví bylo způsobeno *úmyslně* nebo z *nedbalosti*.

Právní vymezení trestné činnosti, jejímž následkem bývá újma a poškození zdraví, je uvedeno v trestním zákoníku, v díle 2 s názvem *Trestné činy proti zdraví*. Jedná se především o trestné činy *těžké ublížení na zdraví* (§ 145), *ublížení na zdraví* (§ 146), *těžké ublížení na zdraví z nedbalosti* (§ 147) a *ublížení z nedbalosti* (147).

V souvislosti se spáchanou trestnou činností je problematika poškození zdraví srozumitelně vysvětlena v publikaci *Soudní lékařství pro právníky a policisty*, zejména jeho jednotlivé stupně. Její autoři (H. Kvapilová, M. Dogoši) **ublížení na zdraví** definují: „*Ublížení na zdraví je pojmem právním. Jde o poruchu zdraví, kterou lze srovnat s nemocí, jež podmiňuje poruchu tělesných a duševních funkcí do té míry, že znesnadní poškozenému výkon obvyklé činnosti, vede k pracovní nezpůsobilosti a vyžádá si zpravidla lékařské ošetření. Není stanoveno, jak dlouho má tato porucha tělesné integrity trvat, ale v právní praxi se za ublížení na zdraví považuje porucha, která trvá nejméně 7 dnů. Nesmí se jednat jen o zcela krátkou přechodnou dobu.*“⁴⁷

Pokud dojde k vážné poruše zdraví nebo vážnému onemocnění v souvislosti s útokem vedeným proti osobě seniora, hovoříme o **těžké újmě na zdraví**. Z hlediska trestního práva a soudního lékařství se za těžkou újmu na zdraví považuje:

- zmrzačení;
- ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti;
- ochromení údu;

⁴⁶ HULINSKÝ, PETR. *Trestně právní minimum pro občany*. Praha: 2012, s. 88.

⁴⁷ KVAPILOVÁ, H. a M. DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 41. ISBN 978-80-7380-059-8.

- ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí;
- poškození důležitého orgánu;
- zohyzdění;
- vyvolání potratu nebo usmrcení plodu;
- mučivé útrapy;
- delší dobu trvající porucha zdraví.⁴⁸

V případě násilného jednání vůči oběti může dojít i k lehčí poruše zdraví, nežli je ublížení na zdraví. Jedná se o **ublížení na těle**, který představuje takovou újmu na zdraví, jenž nevyvolá poruchu zdraví trvalejšího rázu, je spíše přechodného charakteru (drobné krevní podlitiny, škrábance, povrchní oděrky) a porucha zdraví nedosahuje délky sedmi dnů.⁴⁹

3.7 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí je násilné a donucovací chování užívané převážně jednou osobou vůči osobě jiné nebo osobám blízkým, z cílem je ovládat. Může k němu docházet mezi partnery, druhy, příbuznými, např. otec-syn, prarodiče-vnuci. K jeho charakteristickým znakům patří jeho *opakovanost a dlouhodobost* (dochází opakovaně k jeho projevům, násilné jednání má svůj vývoj a nejedná se o ojedinělý či jednorázový incident), *postupný nárůst intenzity* (psychické týrání začnou doprovázet fyzické útoky, které se stupňují), *jasné rozdělení rolí* (jasné rozlišení role násilníka a ohrožené osoby, jejichž vzájemné postavení je nerovné, během incidentu nedochází k výměně rolí) a *páchání násilí v soukromí* (k násilí zpravidla dochází v soukromí oběti násilí nebo společného obydlí, ale i na chatě, v hotelových pokojích i v pečovatelských ústavech).

V případech domácího násilí zaměřené na seniory převládá zneužívání citové, psychické nebo finanční závislosti, ale i fyzické násilí. Častým jevem násilného chování vůči seniorům je jejich finanční a majetkové zneužívání, spočívající v присvojování si důchodu seniora, nevýhodných nebo nedobrovolných převodech majetku, omezování vlastnických práv, cílených nátlacích na provedení změn v závětech či ovlivňování jejich obsahu.

Domácí násilí je velmi nebezpečný celospolečenský jev, neboť ve většině jeho případů dochází ze strany násilníka k jednání, které může naplňovat zákonné znaky

⁴⁸ KVAPILOVÁ, H. a M. DOGOŠI. *Soudní lékařství pro právníky a policisty*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 38. ISBN 978-80-7380-059-8.

⁴⁹ Tamtéž, s. 42.

nejméně třiceti dvou trestných činů. Výčet jejich skutkových podstat je vyznačen ve zvláštní části trestního zákoníku. Jde zejména o trestné činy namířené proti životu a zdraví seniorů, jejich svobodě, lidské důstojnosti, rodině nebo majetku. Termín domácí násilí přesto nebyl a dosud nikde ani není současnou českou platnou právní úpravou přesně definován.

Jedním z těchto trestných činů, který se v případech problematiky domácího násilí vyskytuje, je i trestný čin podle ustanovení § 199 s názvem *Týrání osoby žijící ve společné domácnosti*. Ze slovního vymezení skutkové podstaty tohoto trestného činu, které zní: „*Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou žijící s ním ve společném obydlí, bude ...*“,⁵⁰ je zřejmé, že se dotýká této specifické formy násilí.

Další skutečností, která potvrzuje jeho velkou nebezpečnost pro společnost, je fakt, že většina případů zůstává skrytými. Podle provedených výzkumů, jak uvádí ve své analýze JUDr. Tomáš Durdík, přibližně 16 % případů, ve kterých dochází k týrání seniorů, vyjde najevo a 84 % zůstává skryto.⁵¹ Latentnost násilí páchaného na seniorech odůvodňuje především ta okolnost, že jeho častými pachateli jsou převážně jejich nejbližší, partneři, příbuzní, děti nebo vnoučata.

3.8 PŘEHLED STATISTICKÝCH ÚDAJŮ

Z veřejně dostupných statistických přehledů z roku 2014 je ve Středočeském kraji přihlášeno k trvalému pobytu celkem 1 308 521 obyvatel.⁵² V roce 2012 věkovou kategorií seniorů žijící ve středočeském regionu byla zastoupena počtem 203 992 obyvatel ve věku 65 let a více, kdy celkový počet středočeských seniorů tvoří 118 929 žen a 85 063 mužů.

Počet seniorů, žijících v samotném teritoriu územního odboru Praha venkov-JIH, nelze z veřejně dostupných evidencí či statistik zjistit, neboť se jedná pouze o teritoriální členění lokality, vycházející z potřeb středočeského policejního krajského ředitelství. Vytváří jej části bývalých policejních okresních ředitelství, jejichž územní působnost byla totožná s hranicemi bývalých územně správních celků i katastrálních okresů Praha-východ a Praha-západ.

⁵⁰ NOVOTNÝ, F. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010, s. 245. ISBN 978-80-7317-084-4.

⁵¹ DURDÍK, T. *Domácí násilí a jiné formy týrání páchaného na starších osobách v soudobé české společnosti z pohledu trestního práva*. [online]. Praha: 2013 [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://domaci-nasilii.cz/Download/n%C3%A1sil%C3%AD%20na%20seniorech.pdf>

⁵² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel ve Středočeském kraji*. [online]. © 2014 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/620034E33B/\\$File/33011114q2d01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/620034E33B/$File/33011114q2d01.pdf)

Samotný územní odbor Praha venkov-JIH vznikl 1. ledna 2009 rozdělením bývalého okresního ředitelství Policie České republiky Praha-venkov do tří samostatných teritorií: Praha venkov–JIH, Praha venkov-VÝCHOD a Praha venkov–ZÁPAD. V teritoriu všech tří nově vzniklých územních odborů je hlášeno více jak 236 tisíc obyvatel.

Teritorium územního odboru Praha venkov–JIH má společné hranice s jihovýchodními hranicemi území městských částí Prahy a s pěti středočeskými územními odbory (Benešov, Kolín, Praha venkov-VÝCHOD, Praha venkov-ZÁPAD a Příbram), které je situováno jihovýchodním směrem od hranic hlavního města Prahy. V jeho územní působnosti se nacházejí známá města, městyse, obce, rekreační i turistické lokality středočeského regionu – Davle, Dolní Břežany, Hradištko pod Medníkem, Hrusice, Jesenice, Jílové u Prahy, Kamenice, Luka pod Medníkem, Mnichovice, Ondřejov, Průhonice, Říčany, Senohraby, Slapy, Štěchovice, Velké Popovice, Vrané nad Vltavou.

Tabulka 1: Statistický přehled kriminality na území Středočeského kraje

Trestná činnost (KŘP Středočeského kraje)	2012	2013	2014*
<i>Celkový počet trestných činů</i>	35612	37350	29104
<i>Násilná trestná činnost</i>	1958	2037	1584
<i>Vraždy</i>	21	22	12
<i>Loupeže</i>	305	272	201
<i>Vydírání</i>	142	144	120
<i>Úmyslné ublížení na zdraví</i>	442	464	411
<i>Týrání osoby žijí ve společném obydlí</i>	77	74	57
<i>Majetková trestná činnost</i>	22544	24233	17396
<i>Krádeže vloupáním</i>	7895	8879	6362
<i>Krádeže ostatní</i>	12456	13142	9065
<i>Podvody</i>	424	488	524
* Statistické údaje pouze za období od 01.01.2014 do 30.11.2014			

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Nově vytvořený policejní územní odbor Praha venkov-JIH se neshoduje s žádným současným či bývalým územně správním celkem, ani určitým způsobem

nekopíruje celkově jejich územně správní hranice. Ve zveřejňovaných policejních statistikách, které se zabývají jejími jednotlivými činnostmi, jsou však údaje k tomuto územnímu odboru vedeny, tedy i přehled o stavu kriminality v této lokalitě.

Pro ilustraci je v tabulkovém přehledu (viz Tabulka 1) uveden celkový počet evidovaných a šetřených trestných činů útvary Policie České republiky na území celého Středočeského kraje v období let 2012 – 2014, včetně vybraných trestných činů, které jsou z kategorie trestné činnosti ohrožující seniory.⁵³ V druhém zpracovaném přehledu (viz Tabulka 2) jsou údaje evidované kriminality, která byla šetřená v teritoriu policejních útvarů územního odboru Praha venkov-JIH.⁵⁴

Tabulka 2: Statistický přehled kriminality územního odboru Praha venkov-JIH

Trestná činnost (ÚO Praha venkov-JIH)	2012	2013	2014*
<i>Celkový počet trestných činů</i>	3413	3688	3317
<i>Násilná trestná činnost</i>	191	191	148
<i>Vraždy</i>	4	2	1
<i>Loupeže</i>	10	15	17
<i>Vydírání</i>	15	22	17
<i>Úmyslné ublížení na zdraví</i>	61	42	28
<i>Týrání osoby žijí ve společném obydlí</i>	7	5	2
<i>Majetková trestná činnost</i>	2723	2619	2180
<i>Krádeže vloupáním</i>	1024	1063	848
<i>Krádeže ostatní</i>	1471	1342	1128
<i>Podvody</i>	37	32	37
* Statistické údaje pouze za období od 01.01.2014 do 30.11.2014			

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Ve zveřejněných statistických přehledech o stavu kriminality v období od 1. ledna 2012 do 30. června 2014 je uvedeno, že v lokalitách územního odboru Praha venkov-JIH bylo spácháno celkem 8981 trestných činů.

Ve sledovaném časovém úseku je k lokalitě předmětného územního odboru Policie ČR evidováno 1668 případů trestné činnosti, kde se jejími oběťmi staly osoby

⁵³ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistické přehledy kriminality*. [online]. © 2014 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

⁵⁴ OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. *Mapa kriminality*. [online]. © 2014 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/>.

seniorského věku. Pro potřeby kvalifikační práce byly údaje o těchto případech poskytnuty policejním analytickým pracovištěm z interních informačních systémů a databází.

Při vzájemném porovnání údajů o celkovém počtu kriminálních deliktů s evidovanými případy dotýkajících se seniorů je v procentuálním vyjádření zjištěno, že v uváděném období došlo přibližně k 19 % (18,79 %) případů trestné činnosti.

3.9 KASUISTIKA

Policisté z jednotlivých policejních útvarů střebočeského krajského ředitelství se setkávají a následně vyšetřují případy trestné činnosti, kde se osoby seniorského věku stávají oběti podvodníků, zlodějů či násilníků. Pro ilustraci jsou v této části práce uvedeny vybrané případy této trestné činnosti, které byly spáchány v teritoriu územního odboru Praha venkov-JIH. Informace o těchto případech byly poskytnuty přímo pracovištěm oddělení tisku a prevence střebočeského krajského ředitelství Policie České republiky.

Případ č. 1:

V obci Průhonice, okres Praha-západ neznámý pachatel půl hodiny po poledni 31. května 2014 využil neopatrnosti a nepozornosti třiašedesátileté ženy. Nikým nepozorován vnikl bez násilí otevřenými dveřmi do garáže, která je součástí rodinného domu, a následně z ní odcizil odloženou kabelku s osobními doklady, mobilním telefonem a finanční hotovostí. Starší ženě tak způsobil celkovou škodu na odcizení ve výši 7 tisíc korun.

Přečin *krádež a porušování domovní svobody*, jak byl tento případ kvalifikován vyšetřují policisté obvodního oddělení Čestlice.

Případ č. 2:

Neznámý pachatel 7. června 2014 v dopoledních hodinách v obci Svojetice, okres Praha-východ se pod záminkou prodeje zboží vloudil do rodinného domu šestašedesátiletého muže. Během hodinového pobytu mu v nestřeženém okamžiku odcizil šperky, finanční hotovost a mobilní telefon. Seniorovi způsobil celkovou škodu na odcizení za 23 tisíc korun.

Případ byl vyšetřován a kvalifikován policisty z obvodního oddělení Říčany jako přečin *krádež a porušování domovní svobody*.

Případ č. 3

Dvě hodiny po poledni neznámý pachatel 4. června 2014 v obci Říčany, okres Praha-východ využil nepozorovanosti osmašedesátileté ženy a z odložené kabelky v nákupním vozíku jí odcizil peněženku s platební kartou a finanční hotovostí ve výši jeden tisíc korun

Policisté z obvodního oddělení Říčany případ vyšetřovali a kvalifikovali jako přečin *neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku*.

Případ č. 4

Finanční hotovost z rodinného domu odcizil neznámý pachatel 1. října 2014 v dopoledních hodinách v obci Ohrobec, okres Praha-západ. Pachatel nejprve překonal drátěné oplocení pozemku, kde se pak nikým nepozorován volně pohyboval a následně bez užití násilí přes nezajištěné vstupní dveře vnikl do rodinného domu. Dům prohledal a ze šatní skříně z uschované obálky mezi oděvy odcizil finanční hotovost ve výši dvacet osm tisíc korun.

Případ byl vyšetřován a kvalifikován policisty z obvodního oddělení Jílové u Prahy jako přečin *krádež a porušování domovní svobody*.

Případ č. 5

Čtyřiapadesátiletý muž v chatové osadě Bílov poblíž obce Kamenný Přívoz, okres Praha-západ slovně vyhrožoval a poté i fyzicky napadl sedmašedesátiletou ženu, a to tím způsobem, že na ní povelem se slovy: „*Trhej!*“ poštvál psa (kříženec rasy německého ovčáka a ohaře), následně jí vytrhl kbelík z ruky, u kterého vytrhl kovové držadlo. S držadlem v ruce pak zaútočil na seniorku, kterou se snažil následně držadlem udeřit do oblasti obličeje. Seniorce přispěchal na pomoc třiašedesátiletý soused, který se snažil agresorovi slovně, ale i fyzicky zabránit v dalším napadání ženy. Útočník opakovaně poštvál svého psa, tentokrát proti muži, který se ženy zastal. Poštvaný pes třiašedesátiletého muže pokousal na levé ruce.

Uvedený případ si převzali kriminalisté územního odboru Praha venkov-JIH. Zadržený agresor teď čelí trestnímu stíhání za přečiny *ublížení na zdraví a výtržnictví*.

Případ č. 6

Sedmasedmdesátiletou ženu okradl v ranních hodinách 21. února 2014 neznámý pachatel v obci Davle, okres Praha-západ. Pachatel ženu sledoval již z pobočky poštovního úřadu, kde si vyzvedla u přepážky svůj důchod. Peníze si nejprve pečlivě uschovala do peněženky a peněženku uložila do látkové tašky na kolečkách. Seniorka při cestě z pošty ještě navštívila místní knihovnu. Tašku s peněženkou ponechala uvnitř knihovny stát bez dozoru poblíž vstupních dveří. Žena

se volně pohybovala mezi regály s knihami, tašce nevěnovala pozornost. Tohoto okamžiku využil pachatel, který nákupní tašku na kolečkách sebral. Bez povšimnutí knihovnu opustil a z tašky, kterou zanechal v boční uličce, odcizil peněženku s osobními doklady a finanční hotovostí přesahující částku dvanáct tisíc korun.

Policisté z obvodního oddělení Hradištko případ kvalifikovali jako přečin *krádež*.

Případ č. 7

Čtyřiasmdesátiletá nemohoucí žena, která byla upoutána na lůžko a odkázána na pomoc druhých, uhořela ve svém rodinném domku. Požár vypukl krátce po dvacáté hodině 13. prosince 2009 v obci Štěchovice, okres Praha-západ v místnosti, kterou obývala nemocná žena. Po provedeném znaleckém zkoumání a vyhodnocení výsledků všech šetření a znaleckých posudků středočeští kriminalisté zjistili, že se seniorka stala obětí násilného trestného činu.

Pachatelem násilného trestného činu byl zjištěn dvašedesátiletý syn oběti. Kriminalisté středočeského krajského ředitelství uvedený případ kvalifikovali jako zvlášť závažný zločin *vražda*.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 DOTAZNÍKOVÝ VÝZKUM

4.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE K VÝZKUMU

Výzkum realizovaný autorem práce byl proveden ve sledované středočeské lokalitě územního odboru Praha venkov-JIH na reprezentativním vzorku 100 respondentů formou dotazníkové šetření. Byla zpracována analýza dat získaných z daného teritoria územního odboru. Základní informace k výzkumu jsou uvedeny v tabulkovém přehledu (viz Tabulka 3).

Tabulka 3: Základní informace o výzkumu

TECHNICKÉ PARAMETRY	
Realizátor:	autor práce
Termín terénního šetření:	15.11.2014 - 15.12.2014
Výběr respondentů:	kvótní výběr, náhodný výběr v terénu
Kvóty:	region (kraj), pohlaví, věk
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativa:	obyvatelstvo ve věku od 65 let
Počet dotazovaných:	100
Metoda sběru dat:	osobní rozhovor autora práce s respondentem
Výzkumný nástroj:	dotazník

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní zpracování)

4.2 CÍL VÝZKUMU

Cílem výzkumu je, na základě získaných poznatků z provedené analýzy dotazníkových odpovědí samotných nebo potencionálních obětí trestné činnosti páchané na seniorech:

1. zmapovat současný stav kriminality páchané na seniorech,

2. zjistit stav informovanosti seniorů o této trestné činnosti, i o radách a opatřeních z oblasti prevence kriminality.

Z výše uvedených důvodů jednotlivé otázky v dotazníku směřují do tří základních oblastí:

- 1) bezpečnost v místě bydliště,
- 2) struktury trestné činnosti páchané na seniorech,
- 3) míry informovanosti seniorů o činnostech Policie ČR a opatřeních v rámci prevence kriminality.

Analyzováním výsledků stanovených cílů, dojde k potvrzení nebo vyvrácení stanovených pracovních předpokladů – *hypotéz*, které vycházejí z poznatků, získaných policisty při vyšetřování trestné činnosti páchané na seniorech.

Hypotéza č. 1: Osoby seniorského věku se v místě bydliště obávají trestné činnosti.

Hypotéza č. 2: K trestné činnosti, kde se obětí stává osoba staršího věku, je v důsledku nedostatečného povědomí seniorů o preventivních informacích, radách, programech nebo projektech z oblasti prevence kriminality.

Hypotéza č. 3: K trestné činnosti, kde se obětí stává osoba staršího věku, je převládající trestná činnost majetkového charakteru před násilnou kriminalitou.

Na základě analýzy výzkumu bude navrženo vhodné preventivní opatření, kterým bude možné posílit především oblast prevence kriminality a zejména řešit ve sledované lokalitě aktuální situaci.

4.3 METODOLOGIE

Plánování a realizace výzkumné části práce vycházelo především z metodologie, doporučené v odborné literatuře pro realizaci výzkumu, a to s ohledem na jeho jednotlivé fáze. Při dotazování bylo postupováno způsobem metody *face to face*. Odpovědi respondentů, získané při osobním rozhovoru, byly zaznamenány a následně manuálně převedeny z dotazníku do vytvořené tabulky.

Použitý dotazník má tři části. První část obsahuje oslovení respondenta. Druhá část obsahuje třídící kategorie (pohlaví a sociální prostředí, v němž respondent žije). Třetí část obsahuje výroky směřující do oblastí, uvedených v části 4.1.

Validita dat je ovlivněna vztahem dotazovaného k zadavateli, jakož i důvěrou respondenta k prováděnému šetření. Současně je validita dat zásadním způsobem

ovlivněna mírou serióznosti a odpovědnosti tazatele při dotazování, jeho mírou zodpovědnosti v přístupu k náhodnému výběru respondentů, jakož i samotnými komunikačními dovednostmi tazatele. Odpovědi vypovídají rovněž o subjektivním vnímání ze strany respondenta.

4.4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU

Je jasným faktem, že 100% spolehlivost dat může být garantována pouze při oslovení všech obyvatel seniorského věku v lokalitách ÚO Praha venkov-JIH. Tento počet je příliš vysoký na to, aby mohli být osloveni všichni. Spolehlivost dat je zajištěna reprezentativním složením výběrového vzorku, který svým složením podle vybraných znaků reprezentuje vybranou věkovou kategorii sociologické skupiny.

Ze základního souboru (všichni občané Středočeského kraje) o počtu 1 308 521 jednotek byla vymezena statistická jednotka (občané starší 65 let) o velikosti 203 992 jednotek (118 929 žen a 85 063 mužů). Ke stanovení výběrové jednotky a zajištění reprezentativnosti vzorku byla použita technika záměrného proporčního kvótního výběru, na který bude navazovat náhodný výběr (dotazování tazatelem v terénu, teritoriu územního odboru). Ke zpracování výběrové jednotky proporčním kvótním výběrem byla využita data Českého statistického úřadu složení obyvatel Středočeského kraje podle věku. Při záměrném kvótním výběru bylo postupováno tak, aby měl výběrový soubor shodnou strukturu podle znaků jako základní statistická jednotka. Struktura a reprezentativnost výběrového souboru byla proporčně stanovena podle pohlaví a sociální skupiny (občané 65 let a více) a zajištěna kvótním výběrem proporcí vybraného územního odboru.

4.5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Získané odpovědi od respondentů seniorské věkové kategorie z dotazníkového šetření byly po provedené analýze vyhodnoceny. Výsledky odpovědí byly zpracovány v podobě textových komentářů, tabulkových přehledů a obrazových vyjádření – grafů.

Otázka č. 1: Respondenti - muž nebo žena?

Otázkou na pohlaví respondenta dochází k užšímu dělení struktury výběrového souboru, podle kvótního výběru. Dotazníkového výzkumu, jak už bylo uvedeno

v tabulkovém přehledu (viz Tabulka 3), je celkem 100 respondentů, kdy v této statistické jednotce bylo početní zastoupení 58 žen a 42 mužů (viz Tabulka 4), jehož základem je provedený procentuální výpočet ze zástupců jednotlivého pohlaví ve skupině středočeských obyvatel seniorského věku.

Tabulka 4: Celkový přehled respondentů

1) Respondenti	Senioři celkem	Muži	Ženy
Počet	100	42	58

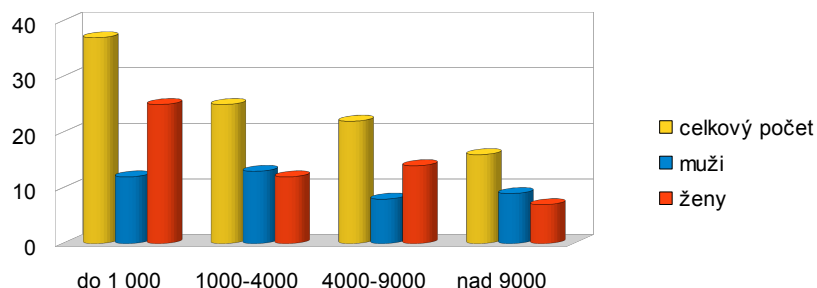
Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 2: Žijete v obci s počtem obyvatel?

K dalšímu členění výběrového souboru podle sociologického hlediska dochází touto otázkou, jejímž cílem je zmapovat, v jakém sociálním prostředí – obci (podle počtu žijících obyvatel) žijí respondenti. Z odpovědí dotčených respondentů v procentuálním vyjádření z nich žije 37 % v obcích do 1 000 obyvatel, 25 % v obcích od 1 000 do 4 000 obyvatel, 22 % v obcích od 4 000 do 9 000 obyvatel a 16 % v obci nad 9 000 obyvatel. Bližší členění respondentů a vyhodnocení je převedeno do obrazového vyjádření v podobě příslušného grafu (viz Graf 1).

Graf 1: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 2

„Žijete v obci s počtem obyvatel?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 3: Charakter zástavby, kde žijete?

Je příklad sociologického členění dotazovaných osob, a to podle zástavby lokality, kde respondenti žijí. Z vyhodnocení odpovědí byly získány informace,

že 32 respondentů žije v bytovém domě, 57 respondentů v rodinných domů, 3 respondenti v samostatně stojícím rodinném domě a 8 respondentů v jiných typech zástavby (např. chatové rekreačních oblastí).

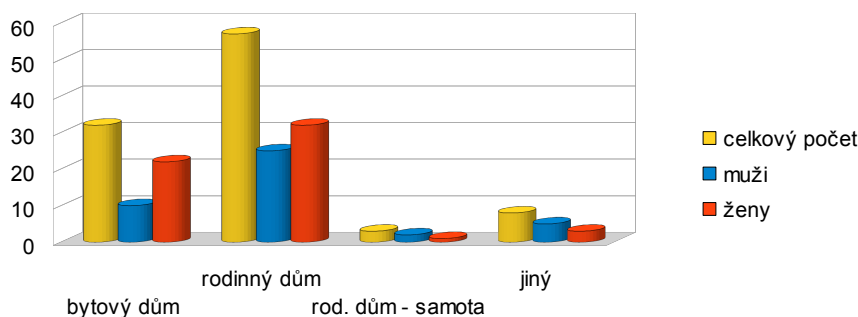
Tabulka 5: Charakter zástavby bydliště seniorů

3) Charakter zástavby, kde žijete?			
<i>bytový dům</i>	32	10	22
<i>rodinný dům</i>	57	25	32
<i>samostatně stojící rodinný dům</i>	3	2	1
<i>jiný</i>	8	5	3

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Grafické vyjádření odpovědí respondentů na otázku k charakteru zástavby je vyjádřeno ve sloupcovém grafu (viz Graf 2) a podrobnosti k odpovědím všech respondentů vybraného souboru jsou uvedeny v přehledu (viz Tabulka 5).

Graf 2: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 3
„Charakter zástavby, kde žijete?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

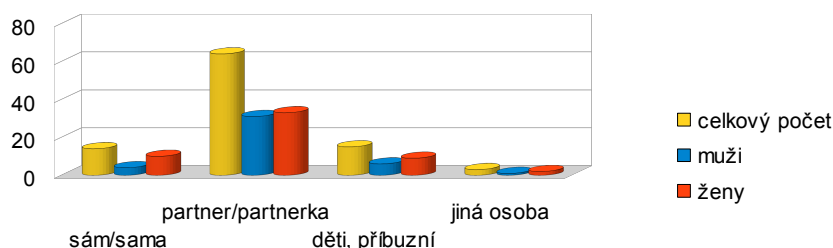
Otázka č. 4: Ve Vaší domácnosti žijete?

Z pohledu sociologického členění respondentů je i otázka, jejímž cílem bylo zjistit aktuální stav přímého sociologického prostředí, ve kterém zástupci výběrového

souboru žijí. V procentuálním vyjádření 82 % respondentů odpovědělo, že žijí s dalšími osobami ve společné domácnosti. Nejpočetnější skupinou jsou senioři, kteří ve společné domácnosti žijí s partnerem. S dětmi nebo s dalšími příbuznými žije 15 % z celkového počtu respondentů. S jinou osobou (známý, podnájemník, apod.) ve společné domácnosti žijí 3 %, dotazovaných seniorů. Obrazové vyjádření odpovědí je ztvárněno v podobě sloupcového grafu (viz Graf 3).

Graf 3: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 4

„Ve Vaší domácnosti žijete?“

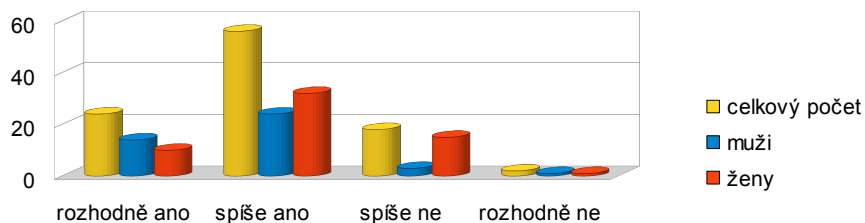
Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 5: Cítíte se bezpečně ve Vašem bydlišti?

Do oblasti vnímání pocitu bezpečí je směřována otázka č. 5. V procentuálním vyjádření byla u 80 % respondentů zaznamenána kladnou odpověď. Respondenty s kladnou odpovědí zastupuje 38 mužů a 42 žen. Ve sloupcovém grafu (viz Graf 4) je obrazové vyjádření odpovědí všech dotazovaných seniorů.

Graf 4: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 5

„Cítíte se bezpečně ve Vašem bydlišti?“

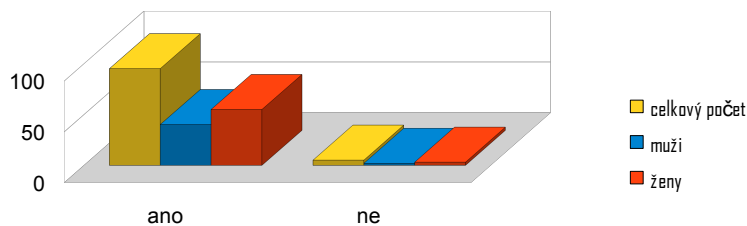
Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 6: Víte, kde je nejbližší služebna/oddělení Policie České republiky?

Oblast pocitu vnímání bezpečnosti v místě bydliště je okrajově mapována otázkou, kterou se respondenti vyjadřují k tomu, zda mají povědomí o tom, kde se

nachází nejbližší policejní služebna. Pouze 5 respondentů (2 muži a 3 ženy) z celkového počtu seniorů (100 osob) výběrového souboru odpovědělo záporným stanoviskem. Respondenti měli možnost zodpovědět otázku výběrem ze dvou uzavřených, jasně vymezuujících odpovědí *ano* – *ne* (viz Graf 5).

Graf 5: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 6
„Víte, kde je nejbližší služebna/oddělení Policie České republiky?“

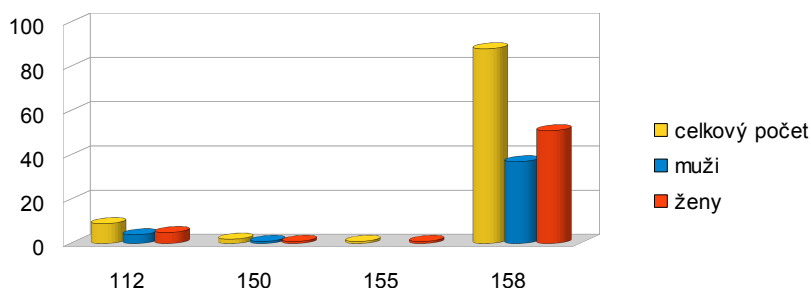

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 7: Kterým číslem tísňové linky se dovoláte na Policii České republiky?

Oblast povědomí o možnosti získání pomoci v případě nouze rozšiřuje i pocit vnímání bezpečnosti a mapuje jí další okrajová otázka. V procentuálním vyjádření 88 % respondentů dokázalo vybrat správné číslo tísňové linky Policie České republiky (158). Grafické zpracování odpovědí představuje sloupcový graf (viz Graf 6).

Graf 6: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 7
„Kterým číslem tísňové linky se dovoláte na Policii České republiky?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Respondentům byly předloženy čtyři, jasně vymezuující, uzavřené odpovědi, spočívající ve čtyřech číslech určených pro tísňové linky jednotlivých složek IZS

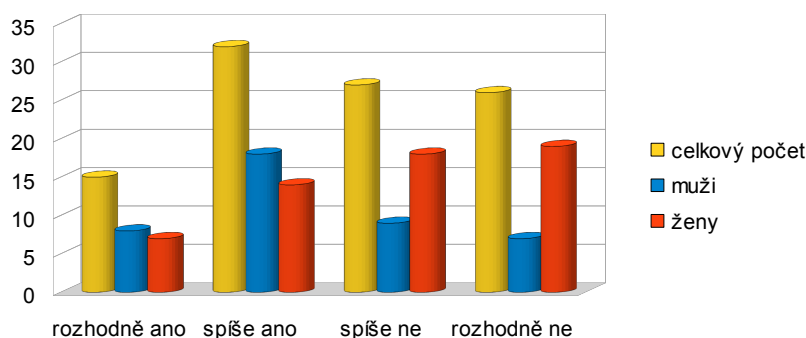
(integrovaný záchranný systém). Skupinu seniorů, kteří vybrali správnou odpověď (tísňovou linku Policie ČR 158), byla zastoupena 37 muži a 51 žen z celkového počtu 100 respondentů (42 mužů a 58 žen). Cílem otázky bylo zjistit stav povědomí o tísňových linkách u dotazovaných seniorů .

Otázka č. 8: Myslíte si, že policisté ve Vašem bydlišti dostatečně chrání bezpečí osob a majetku?

Na otázku č. 8 z oblasti bezpečnosti v místě bydliště zodpovědělo podle procentuálního vyjádření kladnou odpovědí (*spíše ano, rozhodně ano*) 47 % respondentů, přičemž tuto skupinu dotazovaných seniorů tvoří 26 mužů a 21 žen. Senioři se zápornou odpovědí (*spíše ne, rozhodně ne*) je složena z počtu 16 mužů a 37 žen, což činí 53 % z celkového počtu všech zaznamenaných odpovědí.

Respondenti měli možnost volby odpovědi na otázku mezi čtyřmi, uzavřenými odpověďmi. Pro dokreslení vyhodnocení a jeho vizuální podobu byl použit sloupcový graf (viz Graf 7), který zobrazuje odpovědi všech seniorských respondentů vybraného souboru v rámci dotazníkového šetření. Cílem mapující otázky bylo zjistit stav u dotazovaných seniorů, v jaké rovině vnímají pocit bezpečnosti v místě bydliště.

Graf 7: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 8
„Myslíte si, že policisté ve Vašem bydlišti dostatečně chrání bezpečí osob a majetku?“

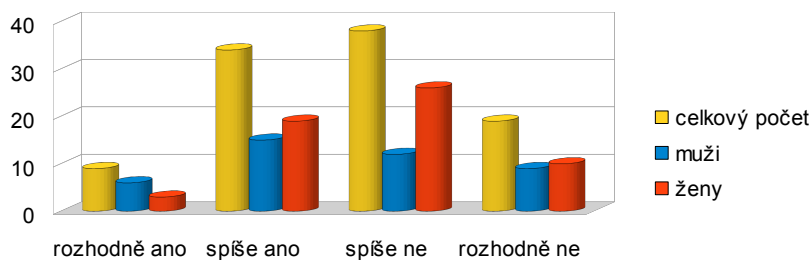

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 9: Myslíte si, že Policie ČR dostatečně informuje občany o kriminalitě spáchané ve Vaší lokalitě?

Do oblasti míry informovanosti seniorů a poskytování informací ze strany Policie České republiky směřuje otázka č. 9. Z vyhodnocených odpovědí dotazovaných seniorů získáváme poznatek, že 57 % respondentů si myslí, že je policie nedostatečně informuje o spáchané kriminalitě v jejich lokalitě. Skupinu se zápornými odpověďmi (spíše ne, rozhodně ne) tvoří v celkovém početním vyjádření 21 mužů a 36 žen. Kladnými odpověďmi (spíše ano, rozhodně ano) odpovědělo 21 mužů a 22 žen (43 % respondentů).

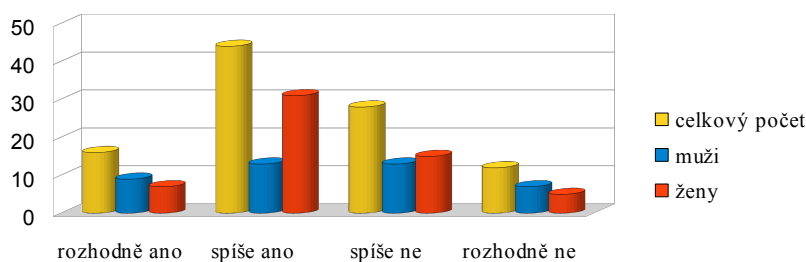
Graf 8: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 9
„Myslíte si, že Policie ČR dostatečně informuje občany o kriminalitě spáchané ve Vaší lokalitě?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Obrazové vyjádření odpovědí všech respondentů znázorňuje sloupcový graf (viz Graf 8). Respondenti měli možnost výběru odpovědi ze čtyř uzavřených odpovědí (rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne).

Graf 9: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 10
„Myslíte si, že pokud budete v místě Vašeho bydliště potřebovat naléhavě pomoc Policie ČR, bude Vám rychle a účinně poskytnuta?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 10: Myslíte si, že pokud budete v místě Vašeho bydliště potřebovat naléhavě pomoc Policie ČR, bude Vám rychle a účinně poskytnuta?

Otázka směřuje do oblasti bezpečnosti v místě bydliště. Respondenti mají možnost otázku zodpovědět čtyřmi uzavřenými odpověďmi (*rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne*), kterými se zjišťuje rovněž povědomí o možnosti pomoci v případě nouze. K zodpovězení otázky využilo kladných možností odpovědí (*rozhodně ano a spíše ano*) 60 respondentů (22 mužů a 38 žen).

V tabulkovém přehledu (viz Tabulka 6) jsou zaznamenány odpovědi seniorů na otázku č. 10, získané při dotazníkovém šetření, které byly převedeny do grafického vyjádření sloupcovým grafem (viz Graf 9).

Tabulka 6: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 10

Odpověď na otázku č. 10: „Myslíte si, že pokud budete v místě Vašeho bydliště potřebovat naléhavě pomoc Policie ČR, bude Vám rychle a účinně poskytnuta?“	Senioři celkem	Muži	Ženy
<i>rozhodně ano</i>	16	9	7
<i>spíše ano</i>	44	13	31
<i>spíše ne</i>	28	13	15
<i>rozhodně ne</i>	12	7	5

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 11: Znáte někoho z okruhu Vašich známých nebo příbuzných z řad seniorů, kdo se stal v posledních třech letech obětí trestné činnosti?

Otázka směřuje do oblasti informovanosti respondentů seniorského věku o trestné činnosti páchané na seniorech.

Tabulka 7: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 11

Odpověď na otázku č. 11: „Znáte někoho z okruhu Vašich známých nebo příbuzných z řad seniorů, kdo se stal v posledních třech letech obětí trestné činnosti?“	Senioři celkem	Muži	Ženy
<i>ano</i>	52	27	25
<i>ne</i>	48	15	33

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Respondenti mají možnost na otázku odpovědět pomocí výběru ze dvou uzavřených otázek (*ano* nebo *ne*). Z celkového počtu respondentů 52 % dotazovaných zná někoho ve svém okolí v seniorském věku, že stal obětí trestné činnosti. Skupinu respondentů z vybraného souboru s kladnou odpovědí k dotazníkové otázce č. 11 představuje 27 mužů a 25 žen. Vyhodnocení všech zaznamenaných odpovědí je uvedeno v tabulkovém přehledu (viz Tabulka 7).

Otázka č. 12: Stal(a) jste se sám/sama v posledních třech letech obětí trestné činnosti (v případě odpovědi NE přejděte k otázce č. 17)?

Vyhodnocením odpovědí otázky, došlo k dalšímu rozčlenění respondentů výběrového souboru, kdy byl zjištěn poznatek, že se obětí trestného činu v posledních třech letech stalo 19 respondentů ze 100 dotazovaných seniorů při dotazníkovém šetření. Zaznamenaný počet 19 seniorů představuje 19 % v procentuální vyjádření z celkového počtu respondentů. Skupinu zjištěných obětí trestné činnosti (v rámci dotazníkového výzkumu) z jejího celkového počtu vytváří 12 mužů (63,2 %) a 7 žen (36,8 %). Procentuální vyjádření 12 obětí mužského pohlaví tvoří 45,2 % z celkového počtu dotazovaných mužů a 7 obětí z řad seniorek představuje 12,1 % z 58 dotazovaných žen. Na otázku měli respondenti možnost odpovědět po výběru ze dvou, jasně vymezujících a uzavřených otázek (*ano - ne*). Cílem otázky bylo zjistit stav počtu obětí z řad respondentů u vybraného souboru (viz Tabulka 8).

Tabulka 8: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 12

Odpověď na otázku č. 12: „Stal(a) jste se sám/sama v posledních třech letech obětí trestné činnosti?“	Senioři celkem	Muži	Ženy
<i>ano</i>	19	12	7
<i>ne</i>	81	30	51

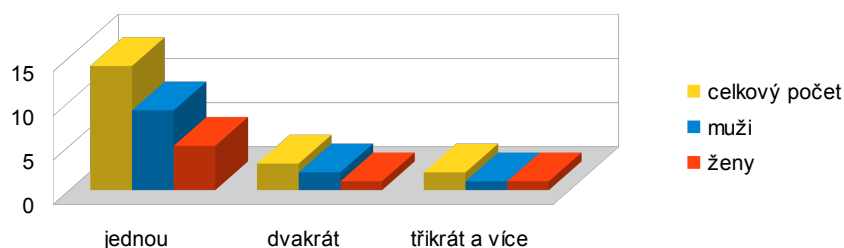
Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 13: Kolikrát jste se stal(a) obětí trestné činnosti?

Na předchozí dotazníkovou otázku č. 12 navazuje otázka č. 13, jejímž cílem je zjistit stav, v kolika případech se vyčlenění respondenti (19 seniorů) stali obětí trestného činu. Respondenti měli možnost otázku zodpovědět zvolením jedné ze tří uzavřených odpovědí (*jednou, dvakrát, třikrát a více*). Po vyhodnocení 19 odpovědí dotazovaných seniorů bylo zjištěno, že 14 respondentů (9 mužů a 5 žen) se stalo

jednou, 3 respondenti (2 muži a 1 žena) dvakrát a 2 respondenti-muži třikrát obětí trestné činnosti. Během posledních tří let se 19 seniorů stalo ve 26 případech obětí kriminality. Pro obrazové ztvárnění vyhodnocení odpovědí vyčleněné skupiny respondentů byl použit sloupcový graf (viz Graf 10).

Graf 10: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 13
„Kolikrát jste se stal(a) obětí trestné činnosti?“

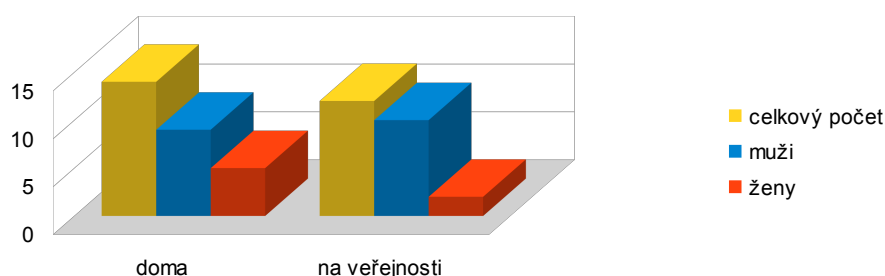

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 14: Místem trestné činnosti ve Vašem případě bylo (lze označit i obě varianty odpovědi)?

Otázka mapuje oblast struktury trestné činnosti páchané na seniirech z vyčleněné skupiny vybraného vzorku. Respondenti mohou na ní odpovídat vybráním ze dvou uzavřených otázek (*doma* nebo *na veřejnosti*). Obrazové vyjádření všech odpovědí je zpracováno ve sloupcovém grafu (viz Graf 11). Z vyhodnocených odpovědí na mapující otázku bylo zjištěno, že se 19 seniorů ve 14 případech (53,8 %) stali senioři (9 mužů a 5 žen) obětí trestného činu doma, ve 12 případech (46,2 %) bylo 12 seniorů (10 mužů a 2 ženy) postiženo trestnou činností na veřejnosti.

Graf 11: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 14
„Místem trestné činnosti ve Vašem případě bylo?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

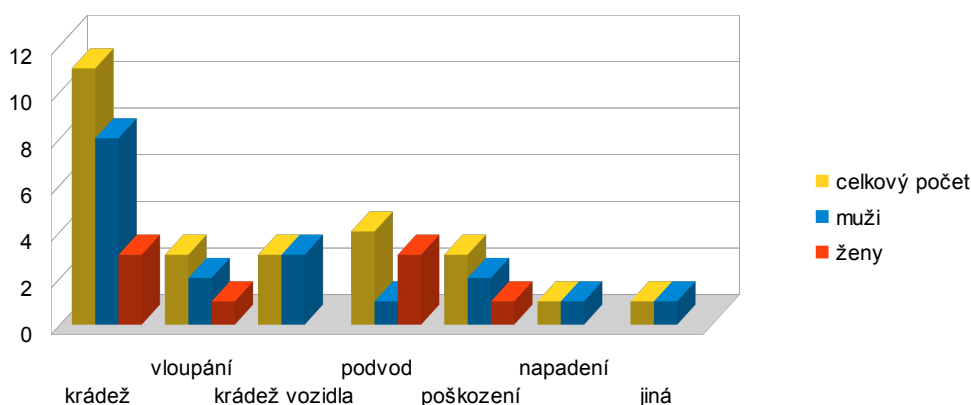
Cílem otázky bylo upřesnit především jednu z podmínek, tedy místo, kde se stal senior obětí trestného činu. Podle číselných údajů zaznamenaných odpovědí, jakož i jejich porovnáním, je tímto místem obydli seniorů s nepatrným rozdílem (2 případy).

Otázka č. 15: O jaký typ trestné činnosti se jednalo (Ize označit i více variant)?

Vyhodnocením odpovědí respondentů na otázku směřují do oblasti struktury trestné činnosti páchané na seniorech, která je navazující k otázkám č. 12 a č. 13, byl zjištěn poznatek, že se dotazovaní senioři z výběrového souboru stali v posledních třech letech ve 26 případech obětí trestného činu. Jednalo se převážně o kriminalitu majetkového charakteru. Největší podíl v této trestné činnosti přísluší krádežím (17 případů) a podvodům (4 případy). Obětí násilné trestné činnosti se stal 1 respondent, a to v 1 případě fyzického napadení. Vizuální vyhodnocení odpovědí zobrazuje sloupcový graf (viz Graf 12) a podrobné vyhodnocení s číselnými údaji i s procentuálním vyjádřením je uvedeno v tabulkovém přehledu (viz Tabulka 11), který je v přílohové části práce.

Graf 12: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 15

„ O jaký typ trestné činnosti se jednalo?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Respondenti měli možnost volby odpovědi na otázku z osmi uzavřených odpovědí (*krádež, krádež vloupáním, krádež motorového vozidla včetně vloupání do něj, podvodné jednání, poškození majetku, fyzické napadení, loupežné přepadení, jiná*).

Otázka č. 16: Byl ve Vašem případě zjištěn pachatel trestné činnosti?

Otázka směřuje do oblasti struktury trestné činnosti páchané na seniorech. Respondenti z vyčleněné skupiny výběrového souboru mají možnost zvolit ke své odpovědi jednu ze dvou uzavřených otázek (*ano* nebo *ne*). Z vyhodnocených odpovědí na dotazníkovou otázku byl získán poznatek, že v 8 případech, představujících 30,7 % z 26 případů trestné činnosti, zjištěných při dotazníkovém šetření. Výsledek odpovědí na mapující otázku je zaznamenán v tabulkovém přehledu (viz Tabulka 9).

Tabulka 9: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 16

Odpověď na otázku č. 16: „Byl ve Vašem případě zjištěn pachatel trestné činnosti?“	Senioři celkem	Muži	Ženy
<i>ano</i>	8	4	4
<i>ne</i>	18	15	3

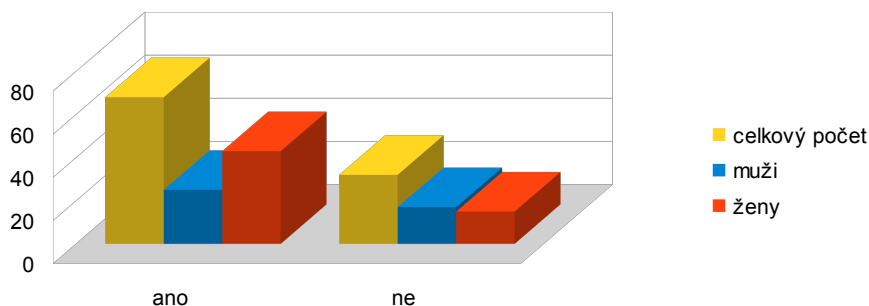
Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 17: Máte obavu, že by jste se mohl(a) stát (znovu) obětí trestné činnosti?

Otázka směřuje do oblasti bezpečnosti v místě bydliště seniorů, která zároveň mapuje jejich obavu, že se mohou stát obětí trestného činu. Respondenti mají možnost otázku zodpovědět volbou mezi dvěma uzavřenými otázkami (*ano* nebo *ne*).

Graf 13: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 17

„Máte obavu, že by jste se mohl(a) stát (znovu) obětí trestné činnosti?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Obavu, že se stanou obětí trestného činu, vyjádřilo 88 seniorů (35 mužů a 53 žen). Skupinu respondentů, kteří naopak nemají obavu z kriminality, tvoří 7 mužů a 5 žen. Vyhodnocení odpovědí všech respondentů bylo vyjádřeno pomocí sloupcového grafu (viz Graf 13).

Otázka č. 18: Jakým způsobem si chráníte vstup do svého obydlí (byt, rodinný dům,...)? Můžete použít více variant odpovědí.

Cílem otázky je zjistit stav o míře informovanosti seniorů o preventivních opatřeních, prostředcích a možnostech, kterými lze snížit a předcházet trestné činnosti. Ochrana obydlí je jednou z oblastí, kterou se zabývá i prevence kriminality. Respondenti dotazníkové šetření měli možnost volby při zodpovězení otázky z 8 uzavřených odpovědí, přičemž měli možnost odpověď nakombinovat z více variant nabízených odpovědí.

Vyhodnocením odpovědí všech dotazovaných seniorů (100 respondentů) byl zjištěn poznatek, že 100 respondentů dohromady využívá 332 způsobů ochrany obydlí, nakombinovaných z osmi nabízených variant. Nejčastějším způsobem zajištění vstupu do obydlí, v procentuálním vyjádření, jsou bezpečnostní zámek (25,6 %), dveřní kukátko (23,5 %) a bezpečnostní řetízek (22 %). Z celkového počtu způsobu zajištění, uvedených v odpovědích respondentů, výrazně převažuje tzv. ochranu mechanickými prostředky (*bezpečnostní zámek, bezpečnostní řetízek, bezpečnostní dveře, dveřní kukátko, mřížka na oknech*) nad elektronickými systémy zabezpečení. Ze získaných odpovědí byl zjištěn poznatek, že z celkového počtu 332 odpovědí (ke způsobu zajištění obydlí), je 286 odpovědí, kde je využívána ochrana mechanickými prostředky, což představuje v procentuálním vyjádření 86,1 % odpovědí, směřujících k zabezpečení a ochraně obydlí.

Podrobný numerický záznam s vyhodnocením je uveden v sestaveném přehledu (Tabulka 12), která je v přílohové části práce.

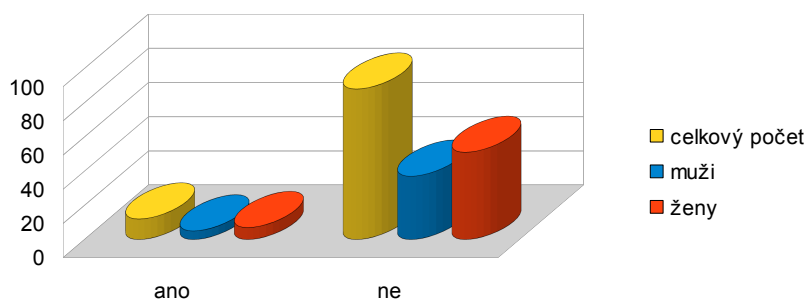
Otázka č. 19: Znáte nějaké preventivně informační programy či projekty pro seniory?

Otázka směřuje do oblasti míry informovanosti seniorů o činnostech Policie ČR a opatřeních v rámci prevence kriminality, jejímž cílem je zmapovat pomocí odpovědí dotazovaných seniorů stav jejich povědomí o preventivních programech dotčené oblasti.

Obrazové vyjádření je převedeno z numericky zaznamenaných odpovědí do sloupcové grafu (viz Graf 14). Respondenti na otázku měli možnost odpovědět výběrem ze dvou uzavřených odpovědí (*ano* nebo *ne*). Kladnou odpověď (*ano*) k zodpovězení otázky využilo 12 seniorů, kdy skupinu tvoří 5 mužů a 7 žen. Skupinu se zápornou odpovědí (*ne*) tvoří 88 respondentů, složenou ze 37 mužů a 51 žen.

Graf 14: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 19

„Znáte nějaké preventivně informační programy či projekty pro seniory?“

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

Otázka č. 20: Byl(a) by jste ochoten (ochotna) zúčastnit se přednášky o prevenci kriminality?

Respondenti na otázku měli možnost odpovědět výběrem jedné otázky ze dvou nabízených a uzavřených odpovědí (*ano* nebo *ne*). Cílem otázky bylo získat informace od dotazovaných seniorů, zda by měli zájem o přednášku, dotýkající se oblasti prevence kriminality. Vyhodnocením všech odpovědí respondentů z výběrového souboru byl zjištěn poznatek, že o tuto aktivitu mají zájem.

Tabulka 10: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 20

20) Byl(a) by jste ochoten (ochotna) zúčastnit se přednášky o prevenci kriminality?	Celkem	Muži	Ženy
<i>ano</i>	97	40	57
<i>ne</i>	3	2	1

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní šetření)

V procentuálním vyjádření na otázku odpovědělo 97 % respondentů kladnou odpovědí. O přednášku nemá zájem 3 % respondentů z výběrového souboru. Skupina se zápornou odpovědí je složena ze 2 mužů a 1 žena (viz Tabulka 10).

4.6 DISKUZE K VÝZKUMU

Při vyhodnocování získaných odpovědí respondentů výzkumu, provedeného formou dotazníkového šetření, byly zjištěny zajímavé poznatky, které jsou vhodné k rozboru. Jedním ze stanovených cílů výzkumu bylo zmapovat současný stav kriminality páchané na seniorech, ke kterému byly použity otázky č. 11, 12, 13, 14, 15 a 16. V otázce č.11 více jak polovina respondentů 52 % odpověděla, že zná někoho ze svých vrstevníků (seniorů) ve svém okolí, kteří se stali během posledních tří let obětí trestného činu. Otázkou č. 12 , která se stahovala přímo k samotným respondentům, bylo z poskytnutých odpovědí zjištěno, že se 19 seniorů z celkového počtu dotazovaných (100 seniorů) stalo obětí trestného činu, a to ve 26 případech, tak jak byly zaznamenány a vyhodnoceny odpovědi na otázku č. 13 a č. 14.

Z vyhodnocení odpovědí na otázky č. 15 a 16 se jednalo především o trestnou činnost majetkového charakteru (92,2 %). V případech dotazovaných seniorů se podařilo objasnit trestnou činnost v 8 případech (30,7 %).

Vyhodnocením odpovědí se podařilo na výběrovém vzorku zmapovat stav trestné činnosti.

Druhým cílem bylo zjistit stav informovanosti seniorů o této trestné činnosti, i o radách a opatřeních z oblasti prevence kriminality, a to za pomoci dalších otázek č. 9, 18, 19. Vyhodnocením odpovědí na otázku č. 9, byl získán poznatek, že 57 % dotazníkových respondentů se domnívá, že je Policie ČR nedostatečně informuje o kriminalitě, ke které došlo v lokalitě, kde bydlí. Jedná se o subjektivní pocit respondentů, kdy procentuální zastoupení respondentů s touto zápornou odpovědí (*spíše ne* nebo *rozhodně ne*) výrazně nepřevyšuje skupinu respondentů s kladnou odpovědí (*spíše ano* nebo *rozhodně ano*). Rozdíl mezi jednotlivými skupinami s rozdílnou odpovědí je zastoupen 14 %, který bude podporným poznatkem, při posuzování stavu informovanosti seniorů.

Otázky č.18 a č. 19 směřující do oblasti informovanosti o opatřeních a prostředcích v rámci prevence kriminality. Vyhodnocené odpovědi otázky č. 18 nasvědčují tomu, že senioři mají povědomí o možnostech určitého zajištění vstupu

do svého obydlí, kdy převyšujícími prostředky, chránící stavební otvory objektů (dveře, okna), jsou mechanické prostředky zajištění. Respondenti ve svých odpovědích uvedli, že elektronické způsoby zajištění využívají minimálně oproti mechanickým, a to 1,2 % z celkového počtu odpovědí. Přednost mechanickým zajištěním před elektronickými systémy senioři odůvodňovali především tím, že jsou pro ně většinou složitější na obsluhu. Tento jejich odůvodňující poznatek byl získán při osobním rozhovoru, vedeném při a po vyplnění dotazníku.

Odpověďmi na otázku č. 19 byl získán poznatek, že převážná většina (88 %) dotazovaných respondentů nezná nebo nemá povědomí o žádném preventivně informačním programu či projektu, určeném pro seniory. Jedním z faktorů je ta skutečnost, že respondenti vybrané věkové kategorie žijí v obcích, kde se senioři nemají možnost společně setkávat v klubech nebo společenských zařízeních (kluby seniorů, apod.). Poznatek nasvědčuje faktu, že věková skupina seniorů nemá dostatek informací z oblasti prevence kriminality a má i omezenou možnost se s nimi seznámit. Senioři mají však zájem o tyto informace, chtějí stav své neinformovanosti změnit, čemuž nasvědčuje získaný poznatek z vyhodnocení otázky č. 20, kdy 88 % respondentů má zájem se zúčastnit tématické přednášky o prevenci kriminality.

Otázkami č. 5, 6, 7, 8, 17 se mapoval postoj seniorů k vnímání pocitu bezpečí a zda mají obavy z trestné činnosti. Výrazná většina dotazovaných seniorů odpověděla kladným způsobem v otázce č. 6 (80 %) a v č. 7 (95 %), že ví, kde a jakým způsobem může vyhledat v případě nouze pomoc ze strany Policie ČR. Na otázku č. 5 odpovědělo 80 % dotazovaných seniorů kladnou odpovědí (*rozhodně ano* nebo *spíše ano*), že se v místě bydliště cítí bezpečně v místě bydliště. Přesto 53 % seniorů na otázku č. 8 odpovědělo zápornými odpověďmi (*spíše ne* nebo *rozhodně ne*), tedy že si myslí, že v místě jejich bydliště policie nedostatečně chrání bezpečí osob nebo majetku. Stejně tak i na otázku č. 17 prostřednictvím odpovědí vyjádřilo 88 % seniorů obavu, že se stanou obětí trestného činu. Tedy ze zjištěných poznatků lze odvodit závěr, že u seniorů převládá obava, že se stanou obětí trestné činnosti.

Závěrem lze konstatovat, že analyzováním výsledků dotazníkové šetření v rámci výzkumu u výběrového souboru došlo k potvrzení hypotézy č. 1, tedy že se osoby seniorského věku v místě bydliště obávají trestné činnosti.

Hypotéza č. 2, že k trestné činnosti, kde se obětí stává osoba staršího věku, je v důsledku nedostatečného povědomí seniorů o preventivních informacích, radách, programech nebo projektech z oblasti prevence kriminality byla potvrzena částečně, a to především ta část, že je nízká míra informovanosti seniorů v oblasti prevence

kriminality. Přímá souvislost mezi informovaností seniorů a na nich páchané trestné činnosti nebyla prokázána. Jedná se však jednat o velmi důležitý faktor, který může výrazně ovlivnit v budoucnu tento současný stav.

Poznatky zjištěné z výzkumu a jejich analýzou byla potvrzena hypotéza č. 3, tedy že v trestné činnosti, kde se obětí stává osoba staršího věku, je převládající trestná činnost majetkového charakteru před násilnou kriminalitou.

Závěry z provedeného výzkumu budou mít vliv při posuzování na vytváření návrhu vhodného preventivního opatření, kterým může být ovlivněn nebo řešen současný stav, jakož i další vývoj problematiky trestné činnosti páchané na seniorech.

5 NAVRHOVANÉ PREVENTIVNÍ ŘEŠENÍ

5.1 VÝCHOZÍ IDEA PREVENTIVNÍHO PROJEKTU

Hlavní myšlenka navrhovaného projektu „Chraň si svůj hrad!“ vychází z principu základních a přirozených lidských potřeb. Mít své místo, kde se nám dostává pocitu bezpečí, kde jsme dostatečně chráněni.

Na otázku: „*Jaké místo tím myslíme?*“, nalézáme odpověď, že se jedná o *naš domov*. Pojem *domov* je symbolem používaný pro náš dům nebo byt. Při vyjádření našeho pocitu, v určitém kontextu s bezpečím, lze použít známé rčení: „*Můj dům, můj hrad*“, proto je potřeba si ten svůj „hrad“ chránit, aby v něm bylo skutečně bezpečno.

Náš hrad může být ohrožen nezvanou návštěvou. Nežádoucím hostem je zloděj, který využije snadného přístupu do našeho obydlí. Bez velkých obtíží překoná neuzamčené vstupní dveře, nezajištěné okno, ale i celkově nevhodně zvolené mechanické zajištění objektu, případně i elektronických bezpečnostní systémů.

Rovněž tak může náš bezpečný domov narušit i podvodník či násilník, který využije důvěřivosti a pod jakoukoliv záminkou se dokáže vloupat do našeho bytu, čímž naruší naší bezpečnou zónu a bez velkých obtíží může náš „hrad“ vyplenit. V ohrožení nemusí být jen náš majetek (například cennosti, starožitnosti, peníze), ale především naše zdraví a v neposlední řadě i náš život.

5.2 CÍLE NAVRHOVANÉHO PREVENTIVNÍHO PROJEKTU

Pilotní projekt „Chraň si svůj hrad!“ má cíleně působit nejen na vědomí obyvatel seniorského věku, ale i na ostatní ohrožené občany, kteří bydlí v bytě či rodinném domě. Jasně je upozorňuje na výskyt možných rizik a vznik nebezpečných situací. Samotný projekt nabízí možnost, jak snížit riziko přímého ohrožení obydlí, majetku, zdraví a života.

Od projektu se očekává:

- přímé působení na rizikovou skupinu obyvatel (senioři a osoby se sníženou schopností se ubránit),
- ochrana majetku, zdraví a života osob naší společnosti,
- předcházení vzniku možného rizika a snížení počtu kriminálních případů, kdy místem spáchání trestné činnosti je obydlí obyvatel,

- převzetí projektu osobními výrobci propagačních materiálů (zejména možnost rozšíření na území ČR),
- nepřímé výchovné působení na všechny obyvatele při získávání základních návyků bezpečného chování a ochrany majetku, zdraví a života.

5.3 REALIZACE NAVRHOVANÉHO PREVENTIVNÍHO PROJEKTU

Samotná realizace navrhovaného projektu bude uskutečňována distribucí výrobku-přívěšku v rámci osvěty při pořádání preventivních besed určených pro osoby seniorského věku, případně při různých setkáních s veřejností a prezentačních akcích, kterých se budou účastnit zástupci Policie České republiky (Den bezpečí, Den IZS, Den s policií, apod.). Společně s přívěškem budou předávány preventivně informační materiály (letáky, brožurky, samolepky, DVD), které jsou již využívány v rámci preventivních aktivit.

Předáním a připevněním přívěšku na svazek klíčů, je pak při jakékoliv manipulaci s ním (uzamykání a odemykání bytu, ukládání klíčů na určité místo či předávání klíčů jiné osobě), jsou pak osoby vizuálně upozorněny na skutečnost, že při nedodržení základních pravidel bezpečného chování se mohou vytvořit podmínky pro vznik rizikových situací.

Samotnou realizaci bude doprovázet i mediální prezentace preventivního projektu, prostřednictvím televizních, rozhlasových, tištěných i internetových médií na regionální i celoplošné úrovni.

5.4 VÝROBEK NAVRHOVANÉHO PREVENTIVNÍHO PROJEKTU

Navrhovaný preventivní projekt představuje výrobek, který se využívá i pro reklamní účely, v rámci prezentace firmy, výrobku nebo určité idey. Jedná se o plastový přívěšek, znázorňující tvar domu, v provedení modré reflexní barvy s oboustranným potiskem. Přívěšek o rozměru 58 x 57 mm se dá připevnit ke svazku klíčů pomocí kovového kroužku. Z jedné strany je přívěšek opatřen potiskem s textem samotného názvu preventivního projektu „CHRAŇ SI SVŮJ HRAD!“, velkými písmeny v provedení bílé barvy, z druhé strany je umístěn potisk, tvořený logem Policie České republiky (viz Obrázek 2).

Obrázek 2: Návrh přívěšku k preventivnímu projektu

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní návrh)

Finanční náklady vynaložené na výrobu přívěšku (potisk, grafické zpracování návrhu) společně s doprovodným letáčkem k projektu, podle předchozího průzkumu trhu nepřesáhnou koncovou částku 70.000 Kč při výrobě zakázky 10 000 ks.

Vyroběním 5 000 ks bude postačující pro pokrytí rizikových oblastí na teritoriu územního odborů Praha venkov-JIH, 10 000 ks bude možno rozšířit projekt i do dalších vytipovaných oblastí Středočeského kraje.

ZÁVĚR

Cílem bakalářská práce *Preventivní činnost Policie ČR při plnění úkolu předcházení trestné činnosti páchané na seniorech* bylo představit a vyzvednout jednu ze základních činností českého policejního sboru, kterou naplňuje své motto: „*Pomáhat a chránit*“, a to preventivní činnost, pomocí které řeší jednu z nejsledovanějších oblastí naší současné společnosti - kriminalitu páchanou na seniorech.

Teoretickou část bakalářské práce vytváří kapitoly s názvy *Vymezení základních pojmů*, *Systém policejní prevence* a *Vybrané druhy trestné činnosti páchané na seniorech*. Praktická část je složená ze dvou dílčích bloků, které představují kapitoly *Dotazníkový výzkum* a *Navrhované preventivní řešení*.

V první kapitole *Vymezení základních pojmů* jsou vysvětlovány základní pojmy odborné terminologie vyskytující se v oblasti trestné činnosti páchané na seniorech. Jedná se především o pojmy kriminalita, prevence, prevence kriminality, senior, stáří, trestný čin, trestná činnost.

Kapitola *Systém policejní prevence* a její podkapitoly jsou věnovány samotné policejní preventivní činnosti. Popisuje jednotlivé preventivní aktivity, programy a projekty, které jsou cíleně směřovány na cílovou skupinu seniorů. Rovněž se zabývá i tím, jakou pozici policejní sbor zastává v systému prevence, jakým způsobem plní úkol v oblasti prevence ve vybrané středočeské lokalitě.

Jednotlivé trestné činy, které nejvíce vybranou věkovou kategorií obyvatel ohrožují, jakož i přehled případů trestné činnosti, ke kterým došlo v teritoriu policejního územního odboru Praha venkov-JIH, popisuje třetí kapitola *Vybrané druhy trestné činnosti páchané na seniorech*.

Praktická část, jak již bylo zmiňováno, je složena ze dvou kapitol - dílčích bloků. První blok, zastoupený ve čtvrté kapitole s názvem *Dotazníkový výzkum*, analyzuje výsledky provedeného kvantitativního výzkumu, uskutečněného mezi respondenty vybrané věkové kategorie. Cílem výzkumu bylo potvrdit stanovené tři pracovní verze - hypotézy. Analyzováním všech odpovědí ze stanovených oblastí dotazníkového výzkumu byly dvě ze tří hypotéz potvrzeny, třetí byla potvrzena částečně.

V páté kapitole pod názvem *Navrhované preventivní řešení*, která představuje druhý blok praktické části, je na základě zjištěných poznatků provedeného výzkumu navrženo vhodné preventivní opatření, pomocí něhož mohou senioři, příslušníci cílové skupiny, účinně čelit možnému výskytu trestné činnosti, která je ohrožuje.

Navrhovaným řešením je snaha zvýšit především povědomí o vhodných preventivních radách a doporučením, pomocí kterých může výrazným způsobem dojít ke snížení rizika, že se osoby seniorského věku stanou snadnou obětí trestné činnosti.

Závěrem lze konstatovat, a to jak na základě získaných informací při zpracování teoretické části bakalářské práce, jakož i ze samotných výsledků dotazníkové průzkumu v empirické části, že Policie České republiky v rámci plnění zákonem jí uloženého úkolu musí v oblasti prevence kriminality věnovat zvýšenou pozornost osvětové činnosti, jakož i navýšit a zkvalitnit personální výběr při obsazování pozic policejních specialistů – preventistů.

Významným mezníkem v oblasti prevence pro zkvalitňování předmětné činnosti bude vytvoření a přijetí kvalitní, dlouhodobé a ujednocené koncepce policejní prevence kriminality, a to nejen pro samotné policejní preventisty, ale rovněž i pro příslušníky ostatních služeb jednotlivých útvarů policejního sboru, věnujících se při výkonu služby oblasti trestné činnosti páchané na seniorech.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BÍLEK, P., I. DUFKOVÁ a J. ZLÁMAL. *Policie a lidská práva*. Praha: THEMIS, 2000. ISBN 80-85821-94-X.

FARKOVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Vydání II. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-64-8.

GILLERNOVÁ, I. a J. BURIÁNEK. *Základy psychologie, sociologie*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-749-9.

HULINSKÝ, P. *Trestně právní minimum (pro občany)*. Praha: 2012.

CHMELÍK, J. a KOLEKTIV. *Rukověť kriminalisty*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

JELÍNEK, J. a KOLEKTIV. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-69-4.

HOLÝ, P. a H. CHALOUPKOVÁ. *Regulace reklamy: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-180-2.

KALVACH, Z., Z. ZADÁK, R. JIRÁK, H. ZAVÁZALOVÁ, P. SUCHARDA a KOLEKTIV. *Geriatric a gerontologie*, Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0548-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Masarykův slovník naučný. Lidová encyklopedi všeobecných vědomostí. Díl V*. Praha: Československý kompas, 1931.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Masarykův slovník naučný. Lidová encyklopedi všeobecných vědomostí. Díl VII*. Praha: Československý kompas, 1933.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015*. Praha: Tiskárna MV, 2011.

ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MV. *Zkušenosti policistů z preventivní práce v České republice*. Praha: Tiskárna MV, 1997. ISBN 80-85821-47-8.

ODBOR PREVENCE KRIMINALITY MV. *Zkušenosti policistů z preventivní práce v České republice*. Praha: Tiskárna MV, 1999. ISBN 80-85821-78-8.

REICHEL, J. *Kapitoly systematické sociologie*. I. Vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-80-7.

SCHMIDBAUER, W. *Psychologie. Lexikon základních pojmů*. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0459.

STRAUS, J. a KOLEKTIV. *Kriminalistická metodika*. 2. rozšířené vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.

ZAPLETAL, J. a KOLEKTIV. *Prevence kriminality*. 3. přepracované vydání, Praha: Policejní akademie ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-270-6.

ZOUBKOVÁ, I. a M. MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vydání první. Praha: Armex Publishing, 2004. ISBN 80-86795-05.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

TURAYOVÁ, Y. A KOLEKTIV. *Vybrané kapitoly z kriminologie*. Bratislava: Vydavateľské oddelení PF UK, 1999. ISBN 80-7160-128-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Community policing*. [online]. © 2014 [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx>.

ŠTABLOVÁ, R. *Kriminologie - studijní texty*. [online]. Praha, 2008, [cit. 2014-10-24]. Dostupné z: <http://old.vsrr.cz/kestazeni/predmety/kriminologie.pdf>.

Zákon č. 218 ze dne 25. července 2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. 2003, částka 79. Dostupné z: http://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/archiv/sb079-03.pdf.

Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 2008, částka 91. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vybrane-ceske-pravni-predpisy.aspx>.

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 20, s. 322-352. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2013&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=17>.

Seznam ostatních zdrojů

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 – 2016*. Praha: 2014.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: ODDĚLENÍ TISKU A PREVENCE PRAHA VENKOV-
JIH. *DVD filmy pro seniory*. Praha: archiv a vlastní zpracování pracovištěm OTP, 2015.

SEZNAM ZKRATEK

IZS - Integrovaný záchranný systém

KŘP - Krajské ředitelství policie

OTP - Oddělení tisku a prevence

ÚO - Územní odbor

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: DVD filmy pro seniory.....	27
Obrázek 2: Návrh přívěšku k preventivnímu projektu.....	65

Seznam grafů

Graf 1: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 2.....	47
Graf 2: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 3.....	48
Graf 3: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 4.....	49
Graf 4: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 5.....	49
Graf 5: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 6.....	50
Graf 6: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 7.....	50
Graf 7: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 8.....	51
Graf 8: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 9.....	52
Graf 9: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 10.....	52
Graf 10: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 13.....	55
Graf 11: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 14.....	55
Graf 12: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 15.....	56
Graf 13: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 17.....	57
Graf 14: Vyhodnocení odpovědí seniorů na otázku č. 19.....	59

Seznam tabulek

Tabulka 1: Statistický přehled kriminality na území Středočeského kraje.....	39
Tabulka 2: Statistický přehled kriminality územního odboru Praha venkov-JIH.....	40
Tabulka 3: Základní informace o výzkumu.....	44
Tabulka 4: Celkový přehled respondentů.....	47
Tabulka 5: Charakter zástavby bydliště seniorů.....	48
Tabulka 6: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 10.....	53
Tabulka 7: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 11.....	53
Tabulka 8: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 12.....	54
Tabulka 9: Vyhodnocení odpovědí na otázku č. 16.....	57
Tabulka 10: Vyhodnocení odpovědi na otázku č. 20.....	59

SEZNAM PŘÍLOH

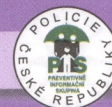
Příloha A – Preventivní leták RADY PRO SENIORY.....	I
Příloha B – Tištěná brožúra k projektu (NE)BEZPEČNÝ VĚK.....	II
Příloha C – Dotazník k provedenému šetření	III
Příloha D – Samolepky na vstupní dveře a poštovní schránky.....	VI

PŘÍLOHY

Příloha A – Preventivní leták RADY PRO SENIORY

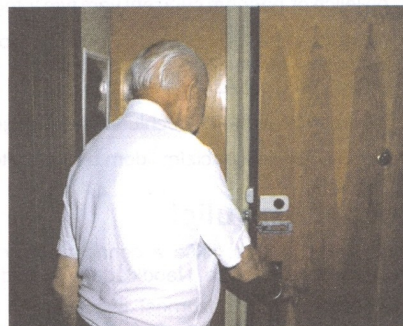
Policie České republiky

RADY PRO SENIORY

Jak se chovat bezpečně doma

- Nikdy neotvírejte automaticky dveře, nevíte-li, kdo je za nimi. Do bytu vpusťte pouze ty, které dobře znáte nebo se vám důvěryhodně prokáží a sdělí vám, proč přichází. I na první pohled sympatický člověk nemusí mít vždy dobré úmysly. Pokud vás někdo oslovuje jménem, ještě to neznamená, že vás zná. Mohl si to přečíst např. na štítku na dveřích. Cizí lidi nikdy nepouštějte do bytu!
- Na dveřích je vhodné uvádět jmenovku v množném čísle (Novákoví) nebo v mužském rodu, zvláště v případě, že v bytě žije sama žena.
- Buďte opatrní, nevěřte každému, kdo vás za dveřmi požádá o pomoc, např. o možnost si zatelefonovat, pomoc při nevolnosti či předání zásilky pro vašeho souseda. Situaci můžete řešit, aniž byste otevřeli dveře. Pomoc zprostředkujete např. přivoláním souseda nebo sanitky apod.
- Mějte důležitá telefonní čísla poblíž vašeho telefonu nebo na dobře viditelném místě.
- Zamykejte hlavní vchodové dveře. Pokud bydlíte v přízemním bytě nebo rodinném domku, nezapomínejte zavírat okna, a to i v případě, že jdete jen nakoupit.
- Byt zavírejte a zamykejte, i když jdete třeba jen k sousedce, do sklepa nebo s odpady.
- Udržujte dobré a přátelské vztahy se svými sousedy. Požádejte je o jejich telefonní číslo, protože v případě potřeby může být jejich pomoc nejrychlejší.
- Čekáte-li příchod cizího člověka, např. osobu reagující na váš inzerát, požádejte někoho z blízkých nebo přátel, aby byl s vámi doma.
- Zdržujete-li se většinou doma a jen občas jdete někam na návštěvu, zavolejte to svým blízkým, aby vás nehledali.

- Nebuďte důvěřiví ani k různým podomním prodejčům, kteří nabízejí zdánlivě levné zboží.
- Strach o sebe má každý z nás, ale zdá-li se vám váš strach o sebe nějak nepřiměřený, promluvte si o něm s někým blízkým. Vyhybejte se čtení zpráv z černé kroniky, sledování drastických a nepříjemných scén v televizi nebo rozhovorům na téma „komu se co stalo“.

Jak zvýšit své bezpečí a ochránit svůj majetek

- Pořiďte si dveřní panoramatické kukátko a pojistný řetízek. Panoramatické kukátko vám umožní vidět široký prostor za vašimi dveřmi a díky pojistnému řetízku můžete vyřídit některé záležitosti v relativním bezpečí.
- Pokud je to možné, pořiďte si elektronické spínací zařízení, které samo v určitou dobu rozsvítí a zhasne světlo či televizi. Ve zlodějích tak vyvoláte pocit, že jste doma, i když tomu tak nebude.

Další informace naleznete na www.mvcr.cz

Starší lidé se často stávají terčem zájmu kapsářů, zlodějů, podvodníků i násilníků. Zranitelnější jsou i v silničním provozu.

Doporučení seniorům

- Jak se chránit před okradením
- Jak předcházet riziku přepadení
- Jak se vyhnout podvodu
- Jak zabezpečit majetek
- Jak se chovat v silničním provozu

**Když víte, co vás může ohrozit,
máte větší šanci se nebezpečí bránit.**

Příloha C – Dotazník k praktické části

INFORMOVANOST SENIORŮ O TRESTNÉ ČINNOSTI A PREVENCI KRIMINALITY

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Zdeněk Chalupa a jsem studentem kombinovaného bakalářského oboru Sociální a mediální komunikace na Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze. Téma mé bakalářské práce zní: „*Preventivní činnost Policie ČR při plnění úkolu předcházení trestné činnosti páchané na seniorech.*“ Chtěl bych Vás požádat o spolupráci, spočívající vyplněním tohoto dotazníku. Jedná se o anonymní dotazník, určený pro osoby seniorského věku (od 65 let). Informace, které budou získány z Vašich odpovědí, budou použity pouze ke zpracování bakalářské práce.

Pokyny pro vyplnění dotazníku:

U jednotlivých otázek zaškrtněte jednu (pokud není uvedeno jinak), Vámi považovanou za nejvhodnější, odpověď.

1) muž žena

2) Žijete v obci s počtem obyvatel?

do 1 000 1 000 – 4 000 4 000 - 9 000 nad 9 000

3) Charakter zástavby, kde žijete?

bytový dům rodinný dům samostatně stojící rodinný dům jiný

4) Ve Vaší domácnosti žijete?

sám/sama s partnerem/partnerkou s dětmi, příbuznými jinou osobou

5) Cítíte se bezpečně ve Vašem bydlišti?

rozhodně ano ano ne rozhodně ne

6) Víte, kde je nejbližší služebna/oddělení Policie České republiky?

ano ne

7) Kterým číslem tísňové linky se dovoláte na Policii České republiky?

112 150 155 158

8) Myslíte si, že policisté ve Vašem bydlišti dostatečně chrání bezpečí osob a majetku?

ano spíše ano spíše ne ne

9) Myslíte si, že Policie ČR dostatečně informuje občany o kriminalitě spáchané ve Vaší lokalitě?

ano spíše ano spíše ne ne

10) Myslíte si, že pokud budete v místě Vašeho bydliště potřebovat naléhavě pomoc Policie ČR, bude Vám rychle a účinně poskytnuta?

ano spíše ano spíše ne ne

11) Znáte někoho z okruhu Vašich známých či příbuzných z řad seniorů, kdo se stal v posledních třech letech obětí trestné činnosti?

ano ne

12) Stal(a) jste sám/sama v posledních třech letech obětí trestné činnosti? (V případě odpovědi NE přejděte na otázku č.11.)

ano ne

13) Kolikrát jste se stal(a) obětí trestné činnosti?

jednou dvakrát třikrát a více

14) Místem trestné činnosti ve Vašem případě bylo (lze označit i více variant odpovědí)?

doma (byt, dům, chata) na veřejnosti (ulice, obchod, dopravní prostředek, apod.)

15) O jaký typ trestné činnosti se jednalo (Ize označit i více variant odpovědí)?

- krádež krádež vloupáním krádež motorového podvodné jednání
(bytu, domu, chaty,...) vozidla
- poškození fyzické napadení loupežné přepadení jiná
majetku

16) Byl ve Vašem případě zjištěn pachatel trestné činnosti?

- ano ne

17) Máte obavu, že by jste se mohl(a) stát (znovu) obětí trestné činnosti?

- ano ne

18) Jakým způsobem si chráníte vstup do svého obydlí (byt, rodinný dům, ...)? Můžete použít více variant odpovědí.

- dveřní kukátko bezpečnostní zámek bezpečnostní řetízek video zvonek
- elektornický alarm bezpečnostní dveře mříže na oknech jiný

19) Znáte nějaké preventivně informační programy či projekty pro seniory?

- ano ne

20) Byl(a) by jste ochoten (ochotna) zúčastnit se přednášky o prevenci kriminality?

- ano ne

Děkuji Vám za ochotu a čas, který jste věnoval vyplnění dotazníku.

Příloha D – Samolepky na vstupní dveře a poštovní schránku

NEMÁM ZÁJEM O REKLAMNÍ TISKOVINY!

NEMÁM ZÁJEM O PODOMNÍ PRODEJ!

RESPEKTUJTE SOUKROMÍ!

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Zdeněk Chalupa

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Preventivní činnost Policie ČR při plnění úkolu předcházení trestné činnosti páchané na seniorech

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 58

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 18

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 5

Počet ostatních zdrojů: 2

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Jan Brázda, Ph.D.